

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง การตรวจสอบตัวแปรทำนายพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์พหุคูณระหว่างพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกับตัวแปรความผูกพันทางจิตใจกับครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความผูกพันทางจิตใจกับโรงเรียน การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน การควบคุมตนเอง การเปิดรับสื่อที่มีความรุนแรง และการพบเห็นเหตุการณ์ที่รุนแรงในชุมชน และเพื่อสร้างสมการการถดถอยพหุคูณ ทำนายพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยตัวแปรความผูกพันทางจิตใจกับครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความผูกพันทางจิตใจกับโรงเรียน การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน การควบคุมตนเอง การเปิดรับสื่อที่มีความรุนแรง และการพบเห็นเหตุการณ์ที่รุนแรงในชุมชน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งการพิจารณาเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรง

ตอนที่ 2 ตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรง

ความหมายของความรุนแรง

มีผู้ให้ความหมายและนิยามของความรุนแรงไว้ดังนี้

ซูทิตย์ ปานปรีชา (2540, หน้า 32) ให้ความหมายคำว่า ความรุนแรง หมายถึง การแสดง ความก้าวร้าวร่วมกับการทำลายทรัพย์สินและทำร้ายร่างกายผู้อื่นด้วย ความรุนแรงมีตั้งแต่ขั้นต่ำ เช่น ดบตี ชกต่อย ขว้างปาทำลายข้าวของ ไปจนถึงขั้นรุนแรง เช่น ทำลายข้าวของเสียหายมากมาย ใช้อาวุธทำร้ายผู้คนจนถึงเสียชีวิต เป็นต้น

บุญวดี เพชรรัตน์ (2543, หน้า 200) สรุปว่า ความรุนแรง หมายถึง พฤติกรรมที่ ปลดปล่อยความโกรธ ความกลัว และภาวะหวาดหวั่น ไปยังบุคคลอื่น เช่น คนรอบข้าง หรือวัตถุ สิ่งของ ด้วยขาดการยับยั้งชั่งใจ เป็นเหตุให้ผู้อื่นเดือดร้อนด้วยการทำอันตรายผู้อื่นซึ่งอาจเป็น อันตรายสาหัสจนถึงแก่ชีวิตได้ เป็นต้น

อนุช อาภาภิรม (2543, หน้า 11) ให้ความหมายคำว่า ความรุนแรง หมายถึง การใช้กำลัง คุกคามหรือทำร้าย เพื่อควบคุมหรือครอบครองบุคคลหรือทรัพย์สิน

สมพร เติรมชัยศรี (2544, หน้า 8) สรุปว่า ความรุนแรง หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทั้งทางร่างกาย วาจา จิตใจ และทางเพศ โดยการบังคับ ขู่เข็ญ ทำร้าย ทุบตี คุกคาม กีดกันเสรีภาพ ทั้งในที่สาธารณะและการดำเนินชีวิตส่วนตัว ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะ เป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้ถูกรกระทำ

ศศิญา ศรีทอง (2550, หน้า 9) สรุปว่า ความรุนแรง หมายถึง พฤติกรรมการใช้คำพูด สัญลักษณ์ กำลังกาย หรือวัตถุเป็นเครื่องมือในการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งทางร่างกาย วาจา จิตใจ รวมทั้งการกักขังหน่วงเหนี่ยวเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจทั้งของตนเองและผู้อื่น

เบอร์โควิทซ์ (Berkowitz, 1965, p. 3) ให้ความหมายคำว่า ความรุนแรง หมายถึง พฤติกรรมที่รุนแรงผิดปกติ และก่อให้เกิดความเสียหาย หรือมีจุดมุ่งหมายที่จะทำร้ายหรือทำลาย สิ่งของบางอย่าง

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 1995) ให้ความหมายคำว่า ความรุนแรง หมายถึง การจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกายเพื่อข่มขู่หรือกระทำต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อกลุ่มบุคคล หรือชุมชน ซึ่งมีผลทำให้เกิดหรือมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดการบาดเจ็บ ตาย หรือเป็นอันตรายต่อจิตใจ หรือเป็นการยับยั้งการเจริญงอกงามหรือกีดกัน หรือปิดกั้น ทำให้สูญเสียสิทธิ บางประการ และขาดการได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับ

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ความรุนแรง หมายถึง พฤติกรรมของการกระทำใด ๆ ที่เป็นการจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกายเพื่อข่มขู่หรือกระทำต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อกลุ่มบุคคล หรือชุมชน ซึ่งมีผลทำให้เกิดหรือมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดการบาดเจ็บ ตาย หรือ เป็นอันตรายต่อจิตใจ

ประเภทความรุนแรง

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1995) ได้แบ่งประเภทของความรุนแรงไว้ในเบื้องต้น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

1. ความรุนแรงต่อตนเอง (Self-directed Violent) หมายถึง ลักษณะความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากบุคคลกระทำต่อตนเอง ความรุนแรงกลุ่มนี้ สามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภท ที่เฉพาะเจาะจงได้ ดังนี้

1.1 พฤติกรรมการฆ่าตัวตาย ซึ่งรวมทั้งความคิดฆ่าตัวตาย ความพยายามฆ่าตัวตาย และการฆ่าตัวตายโดยสมบูรณ์

1.2 พฤติกรรมการทำร้ายตนเอง หมายถึงการกระทำที่ตนเองบาดเจ็บและ
พฤติกรรมการทำร้ายตนเองอื่น ๆ ที่มุ่งร้ายต่อตนเอง หรือทำให้ตนเองอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย
แต่ไม่จำเป็นต้องมีผลถึงเสียชีวิต

2. ความรุนแรงระหว่างบุคคล (Interpersonal Violent) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำ
โดยบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่น ความรุนแรงกลุ่มนี้สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 2 ประเภท ที่เฉพาะ
เจาะจงได้ดังนี้

2.1 ความรุนแรงในครอบครัว เป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว
คู่สมรสที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเฉพาะภายในบ้านเท่านั้น ได้แก่ ความรุนแรงต่อเด็ก ความรุนแรง
ระหว่างสามีภรรยา และความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ

2.2 ความรุนแรงในชุมชน เป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลภายนอกบ้าน
ที่คุ้นเคยกัน หรือเกิดจากบุคคลที่รู้จักกันโดยไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน หรือเกี่ยวข้องเป็นญาติพี่น้อง
กัน หรือคนแปลกหน้า ได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดจากการร่วมกระทำผิดตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (Gang
Violent) การใช้ความรุนแรงทางเพศ การข่มขืนโดยคนแปลกหน้า การใช้ความรุนแรงแบบสุม
ต่อใครก็ได้ การใช้ความรุนแรงทางกายระหว่างวัยรุ่น ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในคูรัก และความ
รุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานที่ต่าง ๆ

3. ความรุนแรงเป็นกลุ่ม (Collective Violent) เป็นความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มบุคคล
กลุ่มใหญ่ เป็นความรุนแรงที่เกิดจากรัฐ หรือประเทศ ซึ่งอาจเป็นการใช้ความรุนแรงโดยแอบแฝงอยู่
ในรูปแบบของการใช้กฎหมายทางสังคมเป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดผลเสียต่อบุคคล และความ
ไม่เท่าเทียมกันหรือเลือกปฏิบัติระหว่างเพศ เป็นต้น ซึ่งสามารถแบ่งย่อยออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 ความรุนแรงทางสังคม เป็นการใช้ความรุนแรงในประเด็นปัญหาสังคม ได้แก่
การกระทำอาชญากรรมการใช้ความรุนแรงที่เกิดจากความเกลียดชังเหยียดสีผิว หรือเหยียดเชื้อชาติ
กลุ่มชน การกระทำของผู้ก่อการร้าย หรือการใช้ความรุนแรงโดยการประท้วง

3.2 ความรุนแรงทางการเมือง เป็นการใช้ความรุนแรงที่เกิดจากสงคราม ความขัดแย้ง
และการใช้ความรุนแรงของรัฐ หรือความรุนแรงที่เกิดจากคนกลุ่มใหญ่ ได้แก่ การข่มขืนระหว่าง
สงคราม และการใช้ความรุนแรงที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจในกิจการของสงคราม เช่น การทรมาน
เชลยทางการเมือง เป็นต้น

3.3 ความรุนแรงทางเศรษฐกิจ เป็นการใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่หวัง
ผลทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการล้มเหลวทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดผลลบด้าน
เศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม

การประมวลจากสิ่งที่รายงานผ่านสื่อต่าง ๆ ก็พอจะแบ่งรูปลักษณะของความรุนแรงที่มีวัยรุ่นเป็นผู้ก่อออกมาได้เป็น 4 ประเภท (โรงพยาบาลเด็ก, 2549) ได้แก่

1. ความรุนแรงที่เกิดจากความคลั่งในสถาบัน

ความรุนแรงที่เกิดจากความคลั่งในสถาบัน ไม่ได้จำกัดความหมายเฉพาะสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่รวมถึงสถาบันทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้าน ชุมชน ย่าน องค์กร ฯลฯ ซึ่ง ผู้นำในกลุ่มนี้คือกลุ่มอาชีวศึกษาและสถาบันการศึกษาสายอาชีพ เช่น โรงเรียนเทคนิคและพาณิชย์ต่าง ๆ รูปลักษณะของความรุนแรงมักจะเป็นเรื่อง การทะเลาะทำร้ายร่างกายกันข้ามสถาบัน

2. ความรุนแรงที่เกิดจากการรวมตัวกัน เป็นแก๊งของวัยรุ่น

โดยที่ส่วนใหญ่จะเป็นการรวมตัว อย่างมีการจัดตั้ง มีหัวหน้า มีสัญลักษณ์หรือเอกลักษณ์ประจำแก๊ง อาจจะด้วยการมีเครื่องหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การสักตามร่างกาย หรือเป็นเอกลักษณ์เชิงพฤติกรรม แก๊งลักษณะนี้ปรากฏมากตามเขตเมืองใหญ่ ประกอบกิจกรรมอันเป็นความรุนแรงในหลายลักษณะ เช่น แก๊งแข่งมอเตอร์ไซด์ ปล้น ชิงทรัพย์ ข่มขืน จนถึงทำร้ายร่างกายและฆ่า

3. ความรุนแรงบนฐานความขัดแย้งส่วนตัว

ลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเป็นวาระตามโอกาส เช่น การกระทบกระทั่งระหว่างเล่นกีฬาระหว่างทีมในสถานเริงรมย์ ขณะประกอบกิจกรรมร่วมกันในที่สาธารณะ หรือในเรื่องมีสัดส่วนตัวมาก ๆ อย่างเช่น การแย่งแฟน การข่มขืนกัน ฯลฯ กระทั่งนำมาสู่การตัดสินใจทำร้ายร่างกาย หรือลอบสังหาร

4. ความรุนแรงอันเนื่องมาจากปัญหาชีวิต

ความรุนแรงในที่นี้มักถูกใช้ในฐานะเป็นทางออก หรือทางยุติปัญหาที่วัยรุ่นแก้ไม่ได้ หรือคิดว่าแก้ไม่ตก เช่น เพื่อหนีปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน การแข่งขัน หรือผิดหวังในความรัก ความรุนแรงที่ก่อโดยวัยรุ่นในรูปแบบนี้ไม่เพียงเกิดขึ้นกับคนอื่นเท่านั้น แต่อาจเป็นเรื่องการทำร้ายตนเองด้วย

จากความรุนแรงที่กล่าวมาข้างต้น จะพบว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นนั้น มักจะเกิดกับวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ

พัฒนาการของวัยรุ่น

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540, หน้า 330-348) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการของวัยรุ่น ออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. การพัฒนาารทางกาย เป็นไปในแง่ของความงอกงามเจริญเติบโตถึงขีดสมบูรณ์

ความเจริญเติบโตมีทั้งส่วนภายนอกและความเจริญส่วนภายในร่างกาย เช่น การทำงาน

ของต่อมบางชนิด โครงกระดูกแข็งแรงขึ้น การผลิตเซลล์สืบพันธุ์ในเด็กชาย การมีประจำเดือนของเด็กหญิง ฯลฯ ในช่วงตอนต้นๆ ของวัยนี้ ร่างกายของเด็กไม่มีสัดส่วน เด็กจะรู้สึกอึดอัดกักขัง รู้สึกอึดอัดในใจเกี่ยวกับสัดส่วนอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย การทำงานของกล้ามเนื้อกับประสาทสัมผัสได้ไม่ดี การมีประจำเดือนของเด็กหญิงยังมีผลกระทบต่ออารมณ์ จิตใจของเด็กหญิงในการแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการทำงานของต่อมไร้ท่อในการผลิตฮอร์โมนต่าง ๆ ยังมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่น

2. พัฒนาการทางอารมณ์ ความเปลี่ยนแปลงและความเจริญเติบโตทางร่างกายทั้งภายในและภายนอกมีผลกระทบต่อสภาพทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่น โดยจะมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย สับสน อ่อนไหว มีความเข้มของอารมณ์สูง ไม่นั่นคง เด็กในวัยนี้จะแสดงพฤติกรรมส่วน บุคลิก อารมณ์ประจำตัวออกมาให้ผู้อื่นทราบได้อย่างเด่นชัด เช่น อารมณ์ร้อน อารมณ์วิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหวง่าย เจ้าอารมณ์ ขี้ใจร้อน ฯลฯ ซึ่งผู้รู้บางท่านเรียกลักษณะอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นว่าเป็นแบบ พายุบูแคม (Storm and Stress) อารมณ์เกิดขึ้นกับเด็กวัยรุ่นนั้นมีทุกประเภท และมักจะมีมารุนแรง อ่อนไหวง่าย เปลี่ยนแปลงได้ง่าย การควบคุมอารมณ์ไม่ดี บางครั้งพลุ่งพล่าน บางครั้งเก็บกด บางครั้งมีความมั่นใจสูง บางคราวไม่แน่ใจ บางคราวเห็นแก่ตัว บางคราวเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นพิเศษ บางครั้ง ยอมอะไรง่าย ๆ บางครั้งดื้อรั้น ดึงดันเอาแต่ใจตนเองเพราะลักษณะอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นเป็นเช่นนี้ การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ จึงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเป็นไปตามสภาพอารมณ์ที่เกิดขึ้น บุคคลต่างวัยจึงต้องใช้ความอดทนมากเพื่อจะเข้าใจสร้างความสัมพันธ์กับพวกเขา เนื่องจากเข้ากับบุคคลต่างวัยยาก เด็กวัยรุ่นจึงเกาะกลุ่มกันได้ดีมากเป็นพิเศษกว่าวัยอื่น ๆ เพราะเข้าใจ จะยอมรับกันและกันได้ง่าย อย่างไรก็ตาม เด็กวัยรุ่นที่มีพัฒนาการในวัยที่ผ่านมาด้วยดี ปรับตัวได้ดี ก็ไม่จำเป็นต้องมีสภาพของอารมณ์ที่สับสนหรือมีลักษณะเป็นพายุบูแคม หรือถ้ามีก็เป็นช่วงสั้นและไม่รุนแรง

3. พัฒนาการทางสังคม พัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นจะต้องมีส่วนสัมพันธ์กับการพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ ไปพร้อมกันคือ พัฒนาการทางกาย อารมณ์ และความคิด (สติปัญญา) เด็กในวันนี้จะให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมวัยมากกว่า เด็กจะมีความกระตือรือร้น สนใจในการติดต่อกับสังคมภายนอกบ้าน ระยะนี้จึงเริ่มต้นชีวิตกลุ่มที่แท้จริง (Gang Age) การเปลี่ยนแปลงทางกายอย่างรวดเร็วและมากมายเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กรวมกลุ่ม เพราะสามารถร่วมสุขร่วมทุกข์ แก้อาและเข้าใจปัญหาของกันและกันดีกว่าคนต่างวัยซึ่งมีความคับอกคับใจต่างกัน กลุ่มยังสนองความต้องการทางสังคมด้านต่าง ๆ ซึ่งเด็กต้องการมากในระยะนี้ เช่น การเป็นบุคคลสำคัญ การต่อต้าน ผู้มีอำนาจ การแต่งกาย ฯลฯ เมื่อเด็กมีการรวมกลุ่มจะสร้าง กฎ ระเบียบ ภาษา ประเพณี ประจำกลุ่ม เพื่อใช้เฉพาะสมาชิกของกลุ่มเท่านั้นและสมาชิกในกลุ่ม ทุกคนจำต้องประพฤติปฏิบัติ

ตาม หากปฏิบัติไม่ได้ อาจหมดสภาพการเป็นสมาชิกและต้องหากกลุ่มใหม่ต่อไปอีก ซึ่งการคบเพื่อนร่วมวัยเป็นพฤติกรรมที่สำคัญต่อวัยรุ่น เพราะการคบเพื่อนย่อมมีทั้งคุณและโทษ เพื่อนอาจเป็นผู้ประคับประคองจิตใจของวัยรุ่นในยามทุกข์ร้อน ชี้นะ สิ่งมีประโยชน์เพื่อนทำให้วัยรุ่นรู้สึกว่าการต่างคน ต่างเป็นเจ้าของชีวิตของกันและกัน โลกนี้มีที่รักและมีผู้รักและอื่น ๆ แต่ในมุมกลับกันเพื่อนก็อาจชักนำวัยรุ่นไปในทางเลื่อมเสีย ผู้เป็นอาชญากรวัยรุ่นมากมายในแทบทุกประเทศนั้น เมื่อค้นหาสาเหตุก็มักจะพบว่าปัจจัยหนึ่งเกิดจากเพื่อนชักจูง

4. พัฒนาการทางด้านการคิด เด็กมีความเจริญเติบโตทางสมองถึงขีดเต็มที่ จึงสามารถคิดได้ในทุก ๆ แบบและทุก ๆ แบบของวิธีคิด หากเด็กได้รับการศึกษาอบรมตามขั้นตอนด้วยดี ระเบียบนี้เป็นระยะที่เด็กจะแสดงความสามารถอย่างชัดเจนและเห็นความแตกต่างของเด็กวัยนี้กับวัยอื่น ๆ ได้ชัด การเรียนรู้เรื่องยาก ๆ เรื่องที่เป็นนามธรรมซับซ้อน เด็กก็สามารถเข้าใจได้ อย่างไรก็ตาม ฟิงนิคเสมอว่า คุณภาพของความคิดของเด็กขึ้นกับคุณภาพของสมอง พันธุกรรมการเรียนรู้วัยที่ผ่านมา และบทเรียนทางวิชาการต่าง ๆ ที่เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อหรือไม่เอื้อต่อการพัฒนาทางความคิดของเด็ก

ธรรมชาติของวัยรุ่น

ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม (2527, หน้า 19-21) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของวัยรุ่นที่มักแสดงออกให้เห็น โดยสรุปได้ดังนี้

1. การชอบแสดงออก เนื่องจากความคิดหรือสติปัญญาของวัยรุ่นมีการเจริญมากขึ้น จึงเริ่มแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดของตน ไม่ยอมตามเหมือนวัยเด็ก จะยอมรับและเชื่อถือเมื่อเห็นด้วย ขณะเดียวกันก็พร้อมที่จะโต้แย้งเมื่อไม่เห็นด้วย
2. ใจร้อนและชอบแสวงหาคำตอบอย่างทันตาทันใจ เนื่องจากลักษณะอารมณ์ของวัยรุ่นจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยเฉพาะนิสัยใจร้อนรุนแรง ซึ่งมักแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ถีอดี เดียวดี เดียวร้าย ควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้
3. การสนใจคบค้าสมาคมกับเพื่อนรุ่นเดียวกัน เพราะวัยรุ่นคิดว่าการพูดคุยหรือคบหากับเพื่อนวัยเดียวกันมีความเข้าใจและสนใจในทางเดียวกัน เพราะมีลักษณะคล้ายคลึงกันทำให้เข้าใจกันได้ดี
4. มีความคิดฝันสูง ในวัยรุ่นจะมีอุดมคติของตน จะสร้างแนวคิดของตนเองที่เลิศลอย อันเนื่องมาจากความต้องการความถูกต้อง แต่มิได้คำนึงถึงความเป็นไปได้หรือความรับผิดชอบ ซึ่งถ้าได้รับการชี้นำอย่างเหมาะสมถูกต้อง จะมีแนวโน้มเป็นอุดมคติที่สร้างสรรค์แต่ถ้าได้รับการชี้นำที่ไม่เหมาะสมถูกต้อง ก็จะสร้างความมกมายได้ง่าย

สุชา จันทน์เอม (2529, หน้า 64-65) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของเด็กวัยรุ่นที่เห็นเด่นชัดมีดังนี้

1. เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นภายในร่างกายมาก เป็นผลให้อารมณ์ของเด็กเปลี่ยนแปลงด้วย
2. ต้องการบ้านที่มีความรัก ความอบอุ่น ต้องการบิคารมารดาที่อบรมเขาด้วยความเข้าใจ
3. มีความต้องการอิสรภาพมาก ไม่ชอบที่จะให้บิคารมารดา ยุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของเขา ไม่บังคับเข้มงวดจนเกินไป
4. รักความยุติธรรมอย่างรุนแรง ถ้ารู้สึกว่าคุณไม่ได้รับความยุติธรรมจะแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบทันที
5. ต้องการจะมีอาชีพที่เป็นหลักฐาน ผู้ใหญ่จึงควรชี้แนวทางให้เด็กได้ประกอบอาชีพตามถนัด
6. มีความรัก และต้องการเพื่อนมาก มักจะเจ็บใจแทนเพื่อนและอยากมีทุกอย่างเหมือนเพื่อน
7. เริ่มมีความสนใจเพื่อนต่างเพศ บิคารมารดาไม่ควรกีดกัน เพราะจะทำให้วัยรุ่นหาทางหลบหนีผู้ใหญ่ไปพบกันเอง
8. ชอบที่จะคบเพื่อนเป็นกลุ่มและแสดงออกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นต้นว่ามีท่าทางคำพูดแปลก ๆ มีการแต่งกายที่คล้ายคลึงกัน
9. มักคิดว่าตนเป็นผู้ใหญ่แล้ว จึงมักเลียนแบบผู้ใหญ่แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ อย่างรุนแรง และอาจผิดพลาดได้
10. ไม่ชอบที่จะให้ผู้ใหญ่ปฏิบัติต่อเขาอย่างเด็ก ๆ
11. ไม่ต้องการที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตน ให้บิคารมารดารู้โดยสิ้นเชิงและไม่ชอบให้บิคารมารดาเปิดจดหมายส่วนตัวของตน
12. ไม่ชอบสภาพที่ผู้ใหญ่คิดว่าตนเองถูกเสมอไป
13. ไม่ชอบให้บิคารมารดาทะเลาะกัน
14. ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่นำตนไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น
15. ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่ดูว่าเมื่อเขาสอบได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อน ๆ

ทฤษฎีความผูกพันทางสังคม (Social Bond Theory)

ทฤษฎีความผูกพันทางสังคมได้พยายามอธิบายให้เห็นว่าความผูกพันระหว่างบุคคลกับสังคมที่ดี หรือสังคมที่เป็นระเบียบแบบแผน เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการควบคุม หรือยับยั้งไม่ให้บุคคลกระทำความผิด หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน แต่เมื่อความผูกพันทางสังคมอ่อนลง หรือสลายลง บุคคลจึง

ถูกปลดปล่อยจากสิ่งยับยั้ง หรือการควบคุมทำให้บุคคลมีอิสระที่จะกระทำผิด หรือมีพฤติกรรม เบี่ยงเบนได้ (Hirschi, 1969, p. 122) ดังนั้นข้อเสนอของทฤษฎีการควบคุมทางสังคม คือ ความผูกพันต่อสถาบันทางสังคมจะทำหน้าที่เป็นกรอบในการควบคุมพฤติกรรมเบี่ยงเบน

ความผูกพันทางสังคมที่เฮิสชี ให้ความสำคัญมีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่

(1) ความรู้สึกผูกพัน (Attachment)

ความรู้สึกผูกพัน เป็นองค์ประกอบส่วนแรกที่สำคัญที่สุด และเป็นขอบเขตที่บุคคลถูกผูกพันเข้ากับบรรทัดฐานทางสังคมของกลุ่มผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ความรู้สึกผูกพันคือการผูกพันทางความรู้สึก และใส่ใจต่อความรู้สึกของผู้อื่นที่เป็นบุคคลสำคัญ หรือสถาบัน นอกจากเป็นความผูกพันทางจิตใจแล้ว ยังเป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี อันเป็นความรู้สึกที่มีลักษณะของการคำนึงถึงผลประโยชน์ของบุคคลอื่นหรือของสังคมส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว ลักษณะเช่นนี้เป็นการซึมซับหรือรับเอาบรรทัดฐานทั้งค่านิยม ทศนคติ โดยเฉพาะความคาดหวังของสังคมเข้าไปในตัวบุคคล ดังนั้นเมื่อบุคคลมีความรู้สึกผูกพันดังกล่าว บุคคลนั้น ๆ ก็ยากที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ ความรู้สึกผูกพันดังกล่าวอาจเป็นความรู้สึกผูกพันต่อบิดา มารดา เพื่อน ครู อาจารย์ หรือสถาบันต่าง ๆ แต่ถ้าบุคคลนั้น ๆ ไม่มีความผูกพันกับสังคม มีการกระทำที่ขัดแย้งหรือต่อต้านกับบุคคลต่าง ๆ ดังกล่าวแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนก็เป็นไปได้อย่างมาก

ดังนั้น ความรู้สึกผูกพันนี้จึงเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งบุคคลมิให้กระทำผิด หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เฮิสชี (Hirschi, 1969) ได้ศึกษาพบว่า ความรู้สึกผูกพันต่อบุคคลอื่น ๆ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อความผูกพันทางสังคมของบุคคลประกอบด้วย ความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดา และเพื่อนสนิท (ที่ไม่เบี่ยงเบน) ความรู้สึกผูกพันต่อบิดามารดา (Attachment to Parents) เฮิสชี (Hirschi, 1969, p. 122) กล่าวว่า วัยรุ่นที่มีความรู้สึกผูกพันกับบิดามารดาสูงจะมีโอกาสที่จะเข้าไปสู่สถานการณ์ของการกระทำผิดได้น้อย เพราะจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับบิดามารดาอันเป็นองค์ประกอบย่อยอันหนึ่งในการควบคุมไม่ให้เกิดการกระทำผิด ในขณะที่วัยรุ่นถ้าชีวิตในครอบครัวไม่มีความสุข เด็กก็จะออกนอกบ้าน ซึ่งจะนำไปสู่การกระทำผิดได้เด็กวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบิดามารดามากเท่าไร ก็จะมี ความผูกพันและยึดถือบิดามารดามากเท่านั้น โอกาสที่จะกระทำผิดก็ลดลง ดังนั้นการที่เด็กวัยรุ่นมีความรู้สึกผูกพันกับบิดามารดามากก็จะมี ความรู้สึกผูกพันกับความคาดหวังของบิดามารดามากขึ้นเท่านั้น และจะมีผลทำให้เด็กวัยรุ่นมีการยอมรับในกฎระเบียบของสังคมต่อไป ความรู้สึกผูกพันต่อเพื่อน (Attachment to Peers) เด็กวัยรุ่นที่มีความเข้มข้นของความรู้สึกผูกพันต่อเพื่อนสนิทที่ไม่เบี่ยงเบนสูงจะมีแนวโน้มในการกระทำผิดน้อยลง เฮิสชี (Hirschi, 1969) ได้ทำการศึกษาเพื่อพิสูจน์ข้อเสนอดังกล่าวและผลการศึกษาพบว่าทั้งความรู้สึกผูกพันที่มีต่อบิดามารดา และความรู้สึกผูกพันที่มีต่อเพื่อนจะมีความสัมพันธ์ในทางกลับกันกับการกระทำผิด

และความผูกพันต่อผู้อื่นเป็นเพียงองค์ประกอบย่อยอันหนึ่งของความรู้สึกผูกพันทางสังคมของบุคคลเท่านั้น ซึ่งหมายความว่ายังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกที่มีส่วนในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคล (Hirschi, 1969, p. 19)

(2) การมีพันธะสัญญา (Commitment)

นอกจากปัจจัยด้านความรู้สึกผูกพันกับสังคมแล้วทฤษฎีความผูกพันทางสังคมให้ความสำคัญกับความยึดมั่นผูกพัน หรือการมีพันธะสัญญาต่อเป้าหมายในอนาคต ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่บุคคลคิดถึงการลงทุน อันได้แก่ เวลา พลังงาน กำลังกาย กำลังใจ ความรู้ความสามารถของคนที่ใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามแบบแผนของสังคม การมีพฤติกรรมที่ละเมิดบรรทัดฐานของสังคม จะเป็นตัวทำลายกิจกรรมที่บุคคลปฏิบัติตามปกติ บุคคลจึงไม่กล้าที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน หมายความว่า ถ้าบุคคลพิจารณาแล้วเห็นว่าตนจะได้ประโยชน์จากการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมก็จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เหล่านั้น และจะไม่กระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เพราะจะเป็นตัวทำลายคุณค่า หรือประโยชน์ที่บุคคลจะได้รับ แนวคิดเกี่ยวกับความยึดมั่นผูกพันนี้อาจสรุปได้ว่าการที่บุคคลมีความยึดมั่นผูกพันกับ การกระทำที่สังคมยอมรับก็จะเป็นตัวช่วยเหนี่ยวรั้งหรือยับยั้งไม่ให้บุคคลกระทำความผิดได้ เพราะโดยปกติแล้วก่อนที่จะบุคคลใด ๆ จะตัดสินใจกระทำความผิดหรือแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น บุคคลจะมีการไตร่ตรองหรือประเมินถึงผลได้ผลเสียก่อน ซึ่งการคำนึงถึงผลได้ผลเสียนี้มีใช้เป็นเพียงการคำนึงถึง แต่ในปัจจุบันเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงอนาคตด้วย

กล่าวคือ ความยึดมั่นผูกพันกับกิจกรรมที่สังคมยอมรับ คือ การมองเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติตามบรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคม จนไม่กล้าที่จะละเมิดบรรทัดฐานทางสังคมใด ๆ อันจะเป็นตัวทำลายตัวเองและสังคมด้วย

(3) ความเกี่ยวข้อง (Involvement)

เป็นเรื่องของการทุ่มเทเวลาและพลังงานให้หมดไปกับกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง กล่าวคือ ถ้าบุคคลหมกมุ่นทุ่มเทอยู่กับการทำความดีหรือการกระทำต่าง ๆ อันเป็นไปตามระเบียบ บรรทัดฐานของสังคมแล้ว เขาก็จะไม่มีเวลาหรือโอกาสที่จะไปกระทำความผิด หรือแม้แต่จะคิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดได้เลย เนื่องจากบุคคลโดยทั่วไปจะไม่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ในหลายลักษณะในเวลาเดียวกันได้ ดังนั้นการที่บุคคลทุ่มเทหรือเกี่ยวข้องอยู่กับกิจกรรมหรือการกระทำตามแบบแผนที่สังคมยอมรับย่อมจะช่วยลดโอกาส หรือยับยั้งไม่ให้บุคคลกระทำความผิด หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้

สำหรับการกระทำผิดของวัยรุ่นแล้วความเกี่ยวข้องกับการกระทำที่สังคมยอมรับก็คือ กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ กิจกรรมใน

เรื่องทางวิชาการ เช่น การทำการบ้าน และ กิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับวิชาการ เช่น การเล่นเกม การเข้ากลุ่มหรือชมรมต่าง ๆ เฮิสชี (Hirschi, 1969) ได้กล่าวว่า ถ้านักเรียนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทั้งสองมาก ก็จะมีแนวโน้มการกระทำผิด

(4) ความเชื่อ (Belief)

ความเชื่อ ตามทฤษฎีนี้ คือความเชื่อในความถูกต้องเชิงศีลธรรมของกฎระเบียบที่มีอยู่ในสังคม เช่น เชื่อในกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนมีความเชื่อในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับศีลธรรมอันดีงามที่ชาวพุทธพึงปฏิบัติ เป็นต้น บุคคลในสังคมมีความแตกต่างกันในเรื่องของระดับหรือขนาดของความเชื่อที่มีต่อความถูกต้องชอบธรรมของกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานของสังคม โดยบุคคลจะพิจารณาว่าเขาควรจะเชื่อฟังบรรทัดฐานหรือค่านิยมของสังคมมากน้อยเพียงใด เฮิสชี (Hirschi, 1969) ได้เสนอว่าการกระทำผิดมิได้มีผลมาจากความเชื่อที่ต้องการกระทำผิดแต่กลับตรงข้ามการกระทำผิดมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้ถ้าบุคคลขาดความเชื่อถือต่อการห้ามกระทำผิด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่ายิ่งบุคคลมีความเชื่อถือ หรือยึดถือในค่านิยม หรือบรรทัดฐานของสังคมน้อยลงเท่าใด บุคคลก็จะยิ่งมีแนวโน้มที่จะละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคม หรือมีการกระทำผิดมากขึ้นเท่านั้น แต่ถ้าบุคคลมีความเชื่อถือในบรรทัดฐานและค่านิยม ของสังคมสูง ความเชื่อถือนั้นก็จะเป็นตัวยับยั้งให้บุคคลมีโอกากระทำผิดได้น้อยลง ความผูกพันทางสังคมทั้ง 4 ประการที่กล่าวมา คือ ความรู้สึกผูกพัน ความยึดมั่นผูกพัน ความเกี่ยวข้อง และความเชื่อ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการกระทำผิด โดยแต่ละองค์ประกอบมีผลต่อการกระทำผิดอย่างเป็นอิสระต่อกัน แต่ขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในเชิงบวก เช่น ความรู้สึกผูกพันกับการยึดมั่น เด็กวีย์รุ่นที่มีปัญหาที่เนื่องมาจากการที่เขาไม่มีความรู้สึกผูกพัน กับผู้ปกครองและเพื่อน (ที่ไม่เป็นแบบ) หากเด็กวัยรุ่นนั้นมีความรู้สึกผูกพันกับบิดามารดา และเพื่อนก็จะทำให้เขาอุทิศตัวเองไปกับการศึกษา และการกระทำที่เป็นที่ยอมรับ (Hirschi, 1969, p. 27)

องค์ประกอบของทฤษฎีควบคุมทางสังคม หรือทฤษฎีความผูกพันทางสังคม 4 ประการ คือ ความรู้สึกผูกพัน ความยึดมั่นผูกพัน ความเกี่ยวข้อง และความเชื่อนั้นจะเป็นกลไกในการควบคุม หรือยับยั้งไม่ให้บุคคลกระทำผิด หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนตรงข้ามกับความผูกพันทางสังคมทั้ง 4 ประการดังกล่าวยังมีความเข้มแข็งพอ แต่ถ้าเมื่อใดที่ความผูกพันทางสังคมดังกล่าวเปราะบาง หรือถูกทำลายลง ก็จะเป็นการเพิ่มโอกาสให้บุคคลกระทำผิดได้

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงตามแนวทฤษฎีความผูกพันทางสังคม จะพบว่า การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงนั้น ความผูกพันระหว่างบุคคลกับสังคมที่ดี หรือสังคมที่เป็นระเบียบแบบแผน เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการควบคุมหรือยับยั้งไม่ให้บุคคลกระทำผิด

หรือมีพฤติกรรมความรุนแรง

ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Association Theory)

ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างเกิดจากแนวความคิดของซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland, 1968) ทฤษฎีนี้พยายามอธิบายพฤติกรรมเบี่ยงเบนว่า สภาพแวดล้อมของสังคมมีผลกระทบต่อบุคคลในสังคมได้อย่างไร โดยมุ่งเน้นศึกษาพฤติกรรมจากการวิเคราะห์ระดับบุคคลว่า “ทำไมบางคนจึงมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ขณะที่บางคนไม่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน” โดยเน้นว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ โดยการติดต่อกับบุคคลเหล่านั้นขึ้นอยู่กับระยะเวลาและความบ่อยครั้งที่ติดต่อสัมพันธ์ ฉะนั้นการที่บุคคลมีพฤติกรรมเช่นไร เป็นผลจากสังคมและวัฒนธรรมที่เขามีส่วนร่วม ซึ่งซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland, 1968) ได้มีข้อเสนอพอที่จะสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ไม่ใช่มีมาแต่กำเนิด หรือเป็นการสืบทอดทางพันธุกรรม
2. พฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในกระบวนการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ
3. หลักสำคัญของการเรียนรู้ที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น จะเกิดขึ้นภายในกลุ่มที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน และบุคคลเกิดการเลียนแบบ
4. เมื่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนถูกเรียนรู้ การเรียนรู้จะประกอบด้วยวิธีการในการเบี่ยงเบนซึ่งในบางครั้งก็มีความซับซ้อน แต่ในบางครั้งก็มีความง่ายและทิศทางที่เฉพาะเจาะจงของแรงจูงใจแรงขับ การให้เหตุผลเข้าข้างตัวเอง และทัศนคติต่อการเบี่ยงเบน
5. ทิศทางของแรงจูงใจและแรงขับจะถูกเรียนรู้จากการนิยามกฎระเบียบในลักษณะของการนิยามว่าน่าพึงพอใจหรือไม่น่าพึงพอใจ
6. บุคคลจะกลายเป็นผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ ถ้านำพฤติกรรมนั้นมายึดถือปฏิบัติ
7. การคบหาสมาคมที่แตกต่างกันออกไปในเรื่องของความถี่ ระยะเวลา การลำดับก่อน - หลัง และความเข้มข้นของความสัมพันธ์
8. กระบวนการของการเรียนรู้พฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยการสมาคมกับผู้ที่เบี่ยงเบนหรือผู้ที่ต่อต้าน เป็นการเชื่อมโยงถึงกลไกต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ ด้วย กล่าวคือการเรียนรู้พฤติกรรมเบี่ยงเบนไม่จำกัดอยู่เพียงกระบวนการของการเลียนแบบเท่านั้น บุคคลที่ถูกปล่อยทิ้ง หรือถูกชักชวนก็อาจจะเรียนรู้พฤติกรรมเบี่ยงเบนได้โดยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งกระบวนการเช่นนี้ไม่ได้ถือว่าเป็นการเลียนแบบอย่างธรรมดาสามัญโดยทั่วไป

9. พฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้นเป็นการแสดงออกถึงความต้องการ และค่านิยมโดยทั่ว ๆ ไป แต่จะอธิบายว่าคนที่เบี่ยงเบนเพราะมีความต้องการและมีค่านิยม โดยทั่ว ๆ ไปนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพราะพฤติกรรมที่ไม่เบี่ยงเบนก็แสดงออกถึงความต้องการและค่านิยมแบบเดียวกัน เช่น ขโมยที่ลักขโมย (เบี่ยงเบน) ก็เพื่อต้องการที่จะได้เงินมา แต่คนที่ซื่อสัตย์ (ไม่เบี่ยงเบน) ก็ต้องการเงินเหมือนกัน

ในขอบเขตของทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนก็เพราะว่าเขายึดถือการนิยามที่ส่งเสริมการละเมิดกฎระเบียบต่าง ๆ หรือต่อต้านกฎระเบียบมากกว่า นิยามที่ส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เป็นการแสดงออกถึงความพึงพอใจในนิยามที่เป็น พฤติกรรมเบี่ยงเบนซึ่งได้รับการเรียนรู้สัมพันธ์กับในกระบวนการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่ใกล้ชิดสนิทสนม ในความสัมพันธ์ทางสังคม จึงพอที่จะสรุปได้ว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นผลผลิตของการเรียนรู้ทางสังคม โดยผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิดสนิทสนม ซึ่งมักจะได้แก่ครอบครัว และกลุ่มเพื่อนสนิท เป็นต้น โดยเน้นที่ความถี่ ระยะเวลา ลำดับก่อน-หลัง และความเข้มข้นของความสัมพันธ์อันจะมีผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกันได้มองปัจจัยพื้นฐานที่มีส่วนสำคัญเกี่ยวข้องกับการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอยู่ที่ปัจจัยการเรียนรู้ (Social Learning) การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) การติดต่อสื่อสาร (Communication)

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงตามแนวทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน จะพบว่า การที่บุคคลคบหาสมาคมในกลุ่ม ทำให้บุคคลรับเอาค่านิยมและพฤติกรรมของบุคคลอื่นมาถือปฏิบัติ การคบหาสมาคมจึงเป็นสิ่งที่สนับสนุนพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง

ทฤษฎีการควบคุมตนเอง (Self-control Theory)

ก๊อทเฟรดสัน (Gottfredson) และเฮตชี (Hirschi) ได้สร้างทฤษฎีทั่วไปของอาชญากรรม (A General Theory of Crime) ในปี ค.ศ. 1990 เป็นการอธิบายการควบคุมตนเอง (Self-control) ที่มีผลต่อการก่ออาชญากรรม

ก๊อทเฟรดสัน และเฮตชี ให้ความหมายอาชญากรรมว่า “การกระทำด้วยกำลังหรือการฉ้อโกง ในการแสวงหาความสนใจของตนเอง” ผู้ที่มีการควบคุมตนเองต่ำมีโอกาสจะกระทำผิดหรือก่ออาชญากรรมได้สูง การควบคุมตนเอง หมายความว่า บุคคลเป็นคนกำหนดพฤติกรรมของตนเอง และผู้ที่มีการควบคุมตนเองต่ำนอกจากจะมีแนวโน้มในการก่ออาชญากรรมสูงแล้วยังมีการกระทำอื่น ๆ ที่เบี่ยงเบนและเสี่ยงสูงด้วย เช่น การดื่มสุรา เสพยา สูบบุหรี่ การพนัน แสวงหาความตื่นเต้น ใช้เงินอย่างไม่ฉลาด เป็นต้น เขาไม่รู้สึกละอายต่อการกระทำเบี่ยงเบนและเสี่ยงเช่นนั้น

ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการก่ออาชญากรรมอย่างใกล้ชิด (Siegel, Welsh, & Senna, 2006)

ก๊อทเฟรดสัน และเฮลซึ อธิบายว่าการมีการควบคุมตนเองต่ำ ได้แก่ ลักษณะต่อไปนี้คือ

1. กระตุนง่าย (Impulsive)
2. ชอบการเสี่ยง (Risk - taker)
3. ไม่คงที่และไม่มีจุดยืน (Unstable and Unfocused)
4. ไม่อดทน (Impatient)
5. เอาตนเองเป็นศูนย์กลาง (Self - centered)

บทบาทของพ่อแม่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของการขัดเกลาทางสังคมต่อเด็ก สิ่งที่เป็น การเลี้ยงดูถูกแบบผิด ๆ ได้แก่

1. พ่อแม่ไม่ดูแลเอาใจใส่ต่อลูก
2. พ่อแม่ไม่มีเวลาสำหรับลูก
3. พ่อแม่ไม่ได้คำนึงว่าพฤติกรรมของลูกไม่เหมาะสม
4. พ่อแม่ไม่ลงโทษลูก

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงตามแนวทฤษฎีการควบคุมตนเอง จะพบว่า บุคคลที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงนั้น เป็นบุคคลที่มีการควบคุมตนเองต่ำ และมีโอกาสจะ กระทำผิดหรือก่ออาชญากรรมได้สูง

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

แบนดูรา (Bandura, 1977, pp. 16-27) เป็นผู้พัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม มีความเชื่อ ว่าพฤติกรรมของมนุษย์ นอกเหนือปฏิกิริยาสะท้อนเบื้องต้นที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติแล้ว ส่วนใหญ่ เกิดจากการเรียนรู้ โดยกระบวนการเกิดพฤติกรรมเกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของบุคคล เกิด จากองค์ประกอบปัจจัยพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ ประสบการณ์และปัจจัยทางด้านสรีรวิทยา รูปแบบของพฤติกรรมที่ปรากฏจะเกิดจากการผสมผสานรูปแบบจากหลากหลายสถานการณ์ที่ ต่างกัน โดยบุคคลจะสังเกตจากผลของการกระทำต่าง ๆ ที่ผ่านมาและนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูล เพื่อ พัฒนาให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์ในอนาคต ซึ่งก็คือการเรียนรู้ โดยวิธีการเรียนรู้ พฤติกรรมของบุคคลแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การเรียนรู้จากผลของการกระทำ (Learning by Response Consequences) เป็นการ เรียนรู้ผลของการกระทำทั้งทางบวกและทางลบจากประสบการณ์ตรง โดยบุคคลสามารถรับรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลของการกระทำได้ ซึ่งผลของการกระทำจะทำหน้าที่ 3 ประการ คือ

1.1 ทำหน้าที่ให้ข้อมูล (Informative Function) โดยบุคคลจะสังเกตผลที่ได้จากการกระทำเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดพฤติกรรมในอนาคต

1.2 ทำหน้าที่จูงใจ (Motivation Function) คือ ผลของการกระทำใด ๆ ก็ตาม ที่เป็นเพียงปรารถนาที่จะจูงใจให้เกิดการกระทำนั้นได้มาก

1.3 ทำหน้าที่เสริมแรง (Reinforcing Function) คือ การกระทำใดก็ตามที่ได้รับเสริมแรง การกระทำนั้นก็มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นอีก โดยเป็นการเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมเดิมมากกว่าเป็นการสร้างพฤติกรรมใหม่

2. การเรียนรู้จากการเลียนแบบ (Learning Through Modeling) โดยเบนดورا เชื่อว่าการเรียนรู้ของบุคคลส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากกระบวนการเลียนแบบ หรือการเรียนรู้ผ่านตัวแบบ (Modeling) เนื่องจากการเรียนรู้จากผลของการกระทำ จำเป็นต้องใช้โอกาสและเวลาในการเกิดประสบการณ์ตรง นอกจากนี้การลองผิดลองถูกยังอาจเกิดขึ้นได้ในบางพฤติกรรม ดังนั้นบุคคลจึงอาศัยกระบวนการเลียนแบบในการเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ โดยไม่ต้องผ่านประสบการณ์เหล่านั้นมาก่อน การเลียนแบบเป็นวิธีที่ตัวแบบสามารถถ่ายทอดได้ทั้งความคิดและการแสดงออกพร้อมกัน โดยตัวแบบแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง ๆ (Live Model) และตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ซึ่งต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- 2.1 กระบวนการตั้งใจ (Attention Processes)
- 2.2 กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes)
- 2.3 กระบวนการกระทำทางกาย (Motor Reproduction Processes)
- 2.4 กระบวนการจูงใจ (Motivational Processes)

เบนดورا (Bandura, 1977, pp. 40-50) ได้กล่าวเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกตไว้ดังนี้

1. การสร้างพฤติกรรมใหม่ ในกรณีที่ผู้สังเกตยังไม่เคยได้เห็นหรือได้ยินพฤติกรรมนั้น ๆ มาก่อนแต่เมื่อผู้สังเกตได้เห็นหรือได้ยินพฤติกรรมต่าง ๆ ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบของพฤติกรรม แล้วนำมาถ่ายทอดเป็นพฤติกรรมใหม่
2. การสร้างกฎเกณฑ์ เมื่อผู้สังเกตเห็นพฤติกรรมของตัวแบบจะช่วยให้ผู้สังเกตสามารถสร้างกฎเกณฑ์ หรือหลักการต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่ได้
3. การสอนพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ เมื่อผู้สังเกตเห็นพฤติกรรมของตัวแบบ ผู้สังเกตจะนำมารวมกับประสบการณ์เดิมของตนเพื่อพัฒนาเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ดียิ่งขึ้น กรณีนี้ ตัวแบบจะทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจในการพัฒนาพฤติกรรม

4. การยับยั้งการเกิดของพฤติกรรม เมื่อผู้สังเกตเห็นว่าตัวแบบถูกลงโทษ เมื่อกระทำพฤติกรรมใด ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะไม่ทำพฤติกรรมนั้น ในทางตรงข้าม ถ้าผู้สังเกตเห็นว่าเมื่อกระทำแล้วไม่มีผลของการกระทำใด ๆ ตามมา ผู้สังเกตก็จะมีแนวโน้มที่จะกระทำตามตัวแบบ

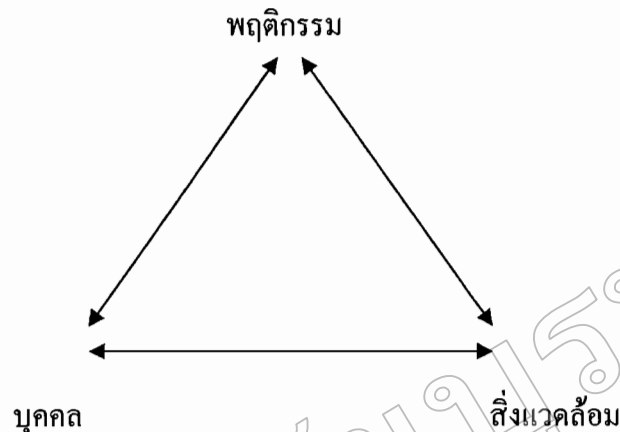
5. การส่งเสริมการเกิดพฤติกรรม เมื่อผู้สังเกตเห็นว่าตัวแบบกระทำพฤติกรรมใด ๆ แล้วได้รับแรงเสริม ผู้สังเกตจะมีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมแบบนั้น

6. ด้านอารมณ์ ตัวแบบจะมีอิทธิพลต่ออารมณ์ของผู้สังเกต โดยจะกระตุ้นให้เกิดแนวคิดและรู้สึกคล้ายตาม

7. การเผยแพร่ความคิดและการกระทำ ตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อผู้สังเกตและบุคคลในสังคม โดยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตัวของผู้สังเกตและมีการถ่ายทอดพฤติกรรมต่อไปยังสังคม จากสังคมหนึ่งไปสู่สังคมหนึ่ง

แบนดูรา (Bandura, 1977) ยังกล่าวว่า การเรียนรู้นอกจากเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอกแล้ว ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในที่อาจไม่มีการแสดงออกให้เห็น และยังเชื่ออีกว่า พฤติกรรมของบุคคลมิได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลง เนื่องจากปัจจัยทางสังคมแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว แต่มีปัจจัยส่วนบุคคลร่วมด้วย อันได้แก่ ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ความคาดหวัง การรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เป้าหมายและความตั้งใจ เป็นต้น ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมและการกระทำหน้าที่ของจิตใจ จะมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน ระหว่างตัวบุคคลกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ องค์ประกอบต่าง ๆ จะได้รับการกระตุ้นและได้รับการพัฒนาในลักษณะของกระบวนการ 2 ทาง (Reciprocal Determinism) ซึ่งหมายความว่า พฤติกรรม ความคิด ค่านิยมของบุคคลหนึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น โครงสร้างทางสังคม และสภาพแวดล้อมในสังคม

แบนดูรา (1986, pp. 23-24) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ส่วนใหญ่ของมนุษย์เป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตการกระทำของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการสังเกตโดยการเห็นตัวแบบกระทำจริง ๆ หรือการรับฟังจากผู้อื่น โดยมักจะเลือกสังเกตพฤติกรรมของผู้ที่ตนเองมีความสนใจ สิ่งที่สังเกตได้นี้จะถูกบันทึกไว้ในความทรงจำในรูปของสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยผ่านกระบวนการทางปัญญาซึ่งอาจมีการทบทวนฝึกซ้อมสิ่งที่สังเกตได้ในใจ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่บุคคลคิดว่าการกระทำนั้น จะส่งผลบวกต่อตนเอง เขาจะแสดงพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้้นั้นออกมา แบนดูรา เชื่อว่า พฤติกรรม บุคคล และสิ่งแวดล้อม มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้สามารถอธิบายได้ดังนี้

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สิ่งแวดล้อม กับพฤติกรรม (Bandura, 1986)

จากภาพที่ 2 แบนดูรา เชื่อว่า สภาพพฤติกรรมเงื่อนไขของสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมของมนุษย์นั้น มีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมครั้งต่อไปของมนุษย์ สอดคล้องกับ ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์ และสุรพล ปธานวนิช (2538, หน้า 76) ที่กล่าวว่า การเลียนแบบทางพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง เกิดจากการที่เด็กเรียนรู้จากตัวแบบทางพฤติกรรมที่ปรากฏในครอบครัว กลุ่มเพื่อน สังคม สื่อมวลชน ฯลฯ ดังนั้น ครอบครัวที่พ่อแม่ใช้วิธีการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีรุนแรง ย่อมทำให้ลูกเรียนรู้และซึมซับการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีรุนแรงด้วยเช่นกัน

จากทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงและการกระทำผิดที่กล่าวมาแล้วทั้ง 5 ทฤษฎี จะเห็นว่าทฤษฎีดังกล่าวมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงมีดังนี้

ความผูกพันทางจิตใจกับครอบครัว

เฮิสชี (Hirschi, 1969, pp. 17-19) ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้สึกผูกพัน หมายถึง ความรู้สึกผูกพันหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นความรู้สึกที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของคนอื่นหรือของส่วนรวมมากกว่าตนเอง

เมธินันท์ ภิญโญชน (2539) ได้กล่าวไว้ว่า ครอบครัว หมายถึง การที่ชายและหญิงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา มีความรับผิดชอบร่วมกัน แบ่งงานและหน้าที่กันทำตามความเหมาะสม

มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งด้านการเงิน อาหาร สิ่งของต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต มีกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ร่วมกันและเมื่อมีลูกก็ทำหน้าที่ในการเลี้ยงดู เอาใจใส่ให้ได้รับความอบอุ่นและปลอดภัย หากมีลูกมากกว่าหนึ่งคนต้องอบรมสั่งสอนให้ลูกรู้บทบาทหน้าที่ของการเป็นพี่น้องให้รู้จักแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สุริย์ กาญจนวงศ์ และคณะ (2549) สรุปว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเด็กตั้งแต่เกิดจนโต ซึ่งมีอิทธิพลสำคัญต่อการหล่อหลอมอารมณ์ จิตใจ อุปนิสัย ทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของเด็ก ประสบการณ์ต่าง ๆ ของเด็กจะเริ่มภายในครอบครัวเป็นแห่งแรก พฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกต่อสังคมภายนอกสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพของครอบครัวได้ว่าเป็นอย่างไร ดังนั้น เด็กจะเติบโตขึ้นเป็นคนอย่างไรนั้น จึงขึ้นอยู่กับกรอบอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ตลอดจนความสัมพันธ์ภายในครอบครัว บรรยากาศภายในครอบครัว ฯลฯ ซึ่งจะพบว่า ปัญหาทางอารมณ์และจิตใจที่เด็กและเยาวชนได้รับอันเนื่องมาจากความแตกร้างภายในครอบครัว ความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นระหว่างพ่อกับแม่ และระหว่างพ่อแม่กับลูก ความไม่คงเส้นคงวาในการอบรมระเบียบวินัยและการลงโทษ การละเลยไม่เอาใจใส่ทอดทิ้ง การขาดความรักความอบอุ่นจากพ่อแม่ ฯลฯ ได้นำไปสู่ปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนได้ทั้งสิ้น ซึ่งปัญหาทางครอบครัวที่ทำให้เยาวชนกระทำความผิดเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

1. ครอบครัวไม่สามัคคีหรือไม่ปรองดองกันภายในครอบครัว เด็กและเยาวชนจะเป็นผู้มีอารมณ์และจิตใจก้าวร้าว พุดจาพยายคายทำให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน
2. ครอบครัวแตกร้าง อันได้แก่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต หรือหย่าร้าง ทำให้เด็กและเยาวชนขาดความรักความอบอุ่น เกิดปมด้อย สภาพจิตใจเสื่อมโทรม พยายามหาสิ่งชดเชย และอาจแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่เป็นปัญหาหรือไม่สมควรจนถึงขั้นกระทำความผิด
3. ครอบครัวที่บิดามารดาประพฤติตนไม่ดี เช่น บิดามารดา ดิฉยาเสพติด สุรา หรือการพนัน การกระทำแบบนี้จึงอาจเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่บุตร หรือบิดามารดาสั่งสอนให้บุตรกระทำ ความชั่วเสียเองเพื่อหวังประโยชน์จากการกระทำความผิดของบุตร
4. ครอบครัวยากจน อาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนแออัด หรือแหล่งเสื่อมโทรม สิ่งแวดล้อมเต็มไปด้วยมิจฉาชีพ คนจรจัดและแหล่งมั่วสุมอบายมุข บิดามารดาอาจจะประกอบอาชีพกรรมกรที่ใช้แรงงาน ไม่มีเวลาเอาใจใส่ หรือไม่มีเวลาให้ความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอแก่บุตร จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุตรมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน
5. ครอบครัวที่บิดามารดาปล่อยปละละเลย ไม่ดูแลเรื่องความเป็นอยู่ ไม่ให้การศึกษาเล่าเรียน ไม่เอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนขัดเกลากุศล ทั้งบิดามารดาไม่มีเวลาให้ความรัก ความอบอุ่น

6. ครอบครัวที่บิดามารดาขาดการศึกษาที่จะนำความรู้มาอบรมสั่งสอนบุตร หากจะเข้มงวดเกินไปหรือหากจะตามใจก็จะตามใจมากเกินไป บุตรจึงมีพฤติกรรมที่ผิดแปลกแตกต่างจากมาตรฐานสังคม

แมคคอล และไซมอน (Maccall & Simon, 1982, pp. 90-95) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการถ่ายทอดทัศนคติ ค่านิยม และมาตรฐานของสังคม ผ่านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ และลูก ยังหมายรวมถึงการฝึกวินัย ตลอดจนการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของลูก ผู้ที่มีอิทธิพลในการถ่ายทอดค่านิยม ทัศนคติ และมาตรฐานสังคม คือ พ่อแม่ เนื่องจากพ่อแม่สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ดีกว่าผู้อื่น

ไซมอน (Symond, 1939, pp. 163-170) มีทรรศนะว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นความสัมพันธ์ทางอารมณ์ของพ่อแม่และลูก มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกที่พ่อแม่มีต่อผู้อื่นให้แก่ลูก เช่น ความรู้สึกเกลียดชังพ่อแม่ของตนก็จะถ่ายทอดความรู้สึกนั้นให้กับลูก
2. ความสัมพันธ์ในการโยนความผิดให้กับลูก เช่น พ่อแม่ที่รู้สึกว่าตนเองผิดจะโยนความผิดให้กับลูก โดยเฉพาะเมื่อเป็นเพศเดียวกัน ความสัมพันธ์จึงเป็นไปในทางลบลักษณะแบบปล่อยปละละเลย
3. การชดเชย พ่อแม่อาจจะชดเชยความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่ลูก เช่น ชดเชยความรู้สึกผิดหวังที่ตนเองเรียนแพทย์ไม่สำเร็จจึงคาดหวังให้ลูกเรียนแพทย์ ความสัมพันธ์จึงเป็นไปในลักษณะควบคุมบังคับ
4. การถ่ายทอดความรู้สึกรัก พอใจ ชื่นชม และเมตตาปราณีให้แก่ลูก ความสัมพันธ์เช่นนี้จึงเป็นไปในลักษณะอบอุ่นและยอมรับ
5. การถ่ายทอดความทะเยอทะยานให้แก่ลูก พ่อแม่ประเภทนี้ ต้องการให้ลูกแข่งขันกับผู้อื่นจึงมักยึดเยียดความรู้ต่างๆ ให้แก่ลูก เช่น ให้เล่นเปียโน เดินบัลเล่ย์ วาดรูป ร้องเพลง เป็นต้น
6. การที่พ่อแม่รับผิดชอบภาระทุกอย่างในครอบครัว โดยไม่ยอมให้ลูกแต่ละต้องอะไรเลย พ่อแม่ประเภทนี้มีความสัมพันธ์ในลักษณะให้ความคุ้มครองมากเกินไป
7. การถ่ายทอดความสัมพันธ์ที่มีต่อพ่อแม่ ปู่ย่า ตายายของตนมาสู่ลูก เช่น ถ้าปู่ย่าตายายใช้อำนาจควบคุมพ่อแม่ พ่อแม่จะมีลักษณะยอมจำนนต่อปู่ย่า ตายาย และจะมีลักษณะยอมจำนนต่อลูกด้วย

จากแนวคิดของแชฟเฟอร์ (Schaefer, 1959, pp. 226-235) และแนวคิดของเบคเกอร์ (Becker, 1964, pp. 169-208) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (Firm Discipline) หมายถึง การที่นักเรียนรายงานว่ามีพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง คอยกวดขัน ดูแล แนะนำให้ปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ และมาตรฐานของสังคม วัฒนธรรมหรือห้ามมิให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่นอกกรอบนอกรอย ซึ่งถ้าหากนักเรียนไม่ทำตามกฎ ระเบียบและมาตรฐานดังกล่าวต้องถูกลงโทษ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Rejection) หมายถึง การที่นักเรียนรายงานว่ามีพ่อแม่ หรือผู้ปกครองไม่สนใจ ไม่เอาใจใส่ ไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น วิचारณ์ คำหิและลงโทษอย่างรุนแรง เมื่อนักเรียนกระทำผิด

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ (Permissiveness) หมายถึง การที่นักเรียนรายงานว่ามีพ่อแม่หรือผู้ปกครองยินยอมให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ตามใจปรารถนา โดยไม่ต้องทำตามกฎเกณฑ์ แม้กระทำผิดก็ไม่ได้รับโทษ ซึ่งนักเรียนรู้สึว่ามีพ่อแม่ปล่อยตามใจ อีกทั้งไม่มีการให้คำแนะนำที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย (Physical Punishment) หมายถึง การที่นักเรียนรายงานว่ามีพ่อแม่หรือผู้ปกครองลงโทษให้เจ็บกาย เช่น เข้ายน ดี หยิก เป็นต้น เมื่อนักเรียนกระทำผิดหรือแสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2545, หน้า 26-27) กล่าวว่า สถาบันครอบครัวมีความสำคัญมากที่สุดในการหล่อหลอมพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน แต่หากสถาบันครอบครัวขาดความรักใคร่ปรองดอง จะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระหว่างความผูกพันทางจิตใจกับครอบครัวกับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง

มนตรี ศรีบุญถือ และคณะ (2540) ได้ศึกษา ปัจจัยสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนใช้ความรุนแรงในการกระทำผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 14 – 16 ปี บิดามารดามีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้อยู่ระหว่าง 3,000 – 5,000 บาทต่อเดือน บิดามารดามีการศึกษาต่ำกว่า ชั้น ป.4

2. เด็กและเยาวชนที่ใช้ความรุนแรงในการกระทำผิดส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่มาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น บิดามารดาชอบใช้ความรุนแรงกระทำต่อเด็กและสมาชิกในครอบครัวเป็นประจำ ทำให้เด็กเรียนรู้และนำมาปฏิบัติกับผู้อื่น

วรารักษ์ ประทีปธีรานันต์ (2544) ได้ศึกษา ปัจจัยทางจิตวิทยาและสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงของนักโทษเด็ดขาด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักโทษเด็ดขาดเรือนจำในเขต 7 จำนวน 290 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบแต่ละด้านของการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็ก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กแบบควบคุมเข้มงวด แบบปล่อยปละละเลย แบบลงโทษทางกายมากกว่าทางจิต และบุคลิกภาพเป็นภาพรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลในการทำนายพฤติกรรมความรุนแรงของ นักโทษเด็ดขาด ได้ร้อยละ 20.10

2. การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กแบบควบคุมเข้มงวด สภาพแวดล้อมในครอบครัวทางบุคคล การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กแบบปล่อยปละละเลย และสภาพแวดล้อมในครอบครัวทางกายภาพ เป็นองค์ประกอบย่อยของปัจจัยที่มีอิทธิพลในการทำนายพฤติกรรมความรุนแรง ของนักโทษเด็ดขาด ได้ร้อยละ 22.60

วัฒนา โอทาทะวงษ์ (2547) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนในระดับอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อาชีพเกษตรกร ความเครียด ความผูกพันในสถานศึกษา อาชีพธุรกิจส่วนตัว

สุวิมล แซ่อึ้ง (2547) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงในครอบครัวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงในครอบครัวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน เป็นการศึกษาเชิงปริมาณควบคู่กับเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งให้ฝึกและอบรม ณ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณาที่ศาลตัดสินแล้วจำนวน 264 คน นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์เชิงลึกเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ดังกล่าวจำนวน 5 คน ในการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์พบว่า เด็กและเยาวชนที่เติบโตมาในครอบครัวที่ให้การเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย รวมถึง การเลี้ยงดูในลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่เหมาะสม เช่น การเลี้ยงดูแบบให้อิสระ ตามใจ การใช้เงินในการเลี้ยงดู จะมีการกระทำความผิดในขณะที่ยังน้อย

วูริส และคณะ (Voorhis et al., 1998) ได้ศึกษา อิทธิพลขององค์ประกอบและคุณภาพของครอบครัวต่อการกระทำผิด พบว่า ความลำเอียงในครอบครัว การทะเลาะกันในครอบครัว การขาดความรักและการดูแลจากครอบครัว และความภูมิใจในครอบครัวของตนเอง สามารถทำนายพฤติกรรมการกระทำผิดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปได้ว่า ความผูกพันทางจิตใจกับครอบครัว หมายถึง การแสดงออกถึงลักษณะการผูกพันรักใคร่ ความใกล้ชิดสนิทสนม การเอาใจใส่ดูแล การมีกิจกรรมร่วมกัน การเห็นอกเห็นใจ

ให้กำลังใจกัน การให้อภัยกัน การปรึกษาหารือช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีระหว่างสมาชิกของครอบครัว ซึ่งถ้าหากครอบครัวขาดความผูกพันรักใคร่ ขาดการเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงได้

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ภาวะเศรษฐกิจในสังคมมีช่องว่างหรือมีความเหลื่อมล้ำอย่างมากระหว่างครอบครัวที่ร่ำรวยกับครอบครัวที่ยากจน ความยากจนเป็นสาเหตุหนึ่งที่บีบบังคับให้คนจำเป็นต้องกระทำผิดหรืออาจกล่าวได้ว่าความจนเป็นเหตุแห่งอาชญากรรมอย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพราะมนุษย์จำเป็นต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว ดังนั้นบิดามารดาที่ยากจน จึงจำเป็นต้องต่อสู้กับการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลอบรมบุตร มักเลี้ยงตามยถากรรม ขาดการศึกษา มีแต่ความหิวโหยคอยากอยู่ตลอดเวลา ก็ย่อมทำให้เด็กต้องช่วยเหลือตนเองและนำไปสู่การมีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง

สุชา จันทน์เฒ และสุรางค์ จันทน์เฒ (2533, หน้า 20) กล่าวว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวหรือความยากจน รวมทั้งสภาพที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เด็กและวัยรุ่นกระทำผิด เนื่องจากการที่เด็กประสบความยากจนจะทำให้เด็กคิดไปว่าตนไม่ได้รับความยุติธรรม เพราะครอบครัวของตนยากจน จึงปลดปล่อยระบายอารมณ์ด้วยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับพฤติกรรมการใช้

ความรุนแรง

มนตรี ศรีบุญลือ และคณะ (2540) ได้ศึกษา ปัจจัยสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชน ใช้ความรุนแรงในการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด และถูกจับกุมลงโทษฝึกอบรมที่สถานพินิจฯ จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดขอนแก่น จำนวน 111 คน โดยศึกษาทุกคนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 14 - 16 ปี บิดามารดามีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้อยู่ระหว่าง 3,000 - 5,000 บาท ต่อเดือน บิดามารดามีการศึกษา ต่ำกว่าชั้น ป.4
2. เด็กและเยาวชนที่ใช้ความรุนแรงในการกระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเด็ก และเยาวชนที่มาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น บิดามารดาชอบใช้ความรุนแรงกระทำต่อเด็กและ สมาชิกในครอบครัวเป็นประจำ ทำให้เด็กเรียนรู้และนำมาปฏิบัติกับผู้อื่นจนถูกจับกุมดำเนินคดี

วาทินี จันทร์เจริญ (2544) ได้ศึกษา การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 180 คน พบว่า เพศของเด็กและเยาวชน อายุของเด็กและเยาวชน รายได้ของครอบครัว สถานภาพสมรสของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็ก

และเยาวชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จาร์เวลลิน (Jarvelin, 1995) ได้ศึกษา เกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เกิดในทางตอนเหนือของประเทศฟินแลนด์จำนวน 6,007 คน ในปี ค.ศ. 1993 พบว่ามีอายุระหว่าง 15 – 22 ปี การกระทำผิดจะพบมากในเด็กและเยาวชนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำ

สรุปได้ว่า หากครอบครัวมีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง จำเป็นต้องต่อสู้กับการดำรงชีวิตประจำวัน ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลอบรมนักเรียน จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมใช้ความรุนแรงได้

ความผูกพันทางจิตใจกับโรงเรียน

วัฒนา โอทาทะวงษ์ (2547) สรุปว่า โรงเรียนเป็นสถาบันที่ส่งเสริมด้านการศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างบุคลิกภาพและพฤติกรรมของวัยรุ่น ไปสู่ชีวิตในวัยผู้ใหญ่ อย่างสมบูรณ์ ทั้งการปรับปรุงตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และความเปลี่ยนแปลงของสังคม บุคคลที่ต้องการศึกษามักจะมีอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิต การมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาน้อย หรือไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาเลย สำหรับในประเทศที่กำลังพัฒนามีเหตุผลเชื่อว่า อุปสรรคที่สำคัญของการศึกษา เกิดจากภาวะความบีบคั้นทางเศรษฐกิจ และความต้องการที่จะใช้แรงงานของเด็ก เหตุนี้ส่งผลให้เด็กต้องหยุดชะงักจากการศึกษาเล่าเรียนเพื่อที่จะหารายได้เลี้ยงตัวเอง หรือนำมาช่วยเหลือครอบครัวก่อนวัยอันสมควร ซึ่งเป็นผลให้เด็กเป็นผู้กระทำผิดในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตาม อุปสรรคหรือข้อขัดข้องของการศึกษาดังกล่าวก็มีสาเหตุเกิดจากภาวะเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ในเมื่อการจัดการศึกษาอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของโรงเรียน โรงเรียนจึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อชีวิตและอนาคตของเด็กและเยาวชน ถ้าครูมีความรัก เอาใจใส่เด็ก เด็กจะมีพฤติกรรมที่ดี รู้สึกอบอุ่นสบายใจ จะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและสุภาพ แต่ถ้าครูปฏิบัติตัวห่างเหิน ไม่ใส่ใจ เด็กจะรู้สึกขาดความอบอุ่น ขาดที่พึ่งเมื่อเกิดปัญหา ทำให้เกิดความคับข้องใจ มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง

สุชา จันทน์เอม (2541, หน้า 35-38) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีส่วนรับผิดชอบในตัววัยรุ่น เพราะวันหนึ่ง ๆ วัยรุ่นใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนมากเท่า ๆ กับอยู่บ้าน สาเหตุที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมเกรี้ยว เนื่องจากครูใช้วิธีปฏิบัติต่อวัยรุ่นไม่ถูกต้องหรือใช้วิธีรุนแรงเกินไป ตลอดจนจนท.ไทยไม่ถูกทาง ซึ่งปัจจุบันพบว่ายังมีครูอาจารย์อีกมากที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม เช่น พูดจาไม่น่าฟัง แต่งกายไม่เหมาะสม เป็นต้น ย่อมส่งผลทำให้วัยรุ่นขาดความเคารพนับถือ ไม่ศรัทธา

ผกา สัตยธรรม (2545, หน้า 41-42) กล่าวว่า ครูต้องใช้ความสามารถและไหวพริบในการดูแลเอาใจใส่ การให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำ เนื่องจากครูซึ่งมีความใกล้ชิดกับนักเรียน จำเป็นต้องรู้ว่านักเรียนต้องการอะไร การแสดงความไม่พอใจกับนักเรียนมักส่งผลเสีย กล่าวคือถ้าครูไม่เอาใจใส่ ไม่ให้คำปรึกษา ตลอดจนการลงโทษที่รุนแรงทำให้สุขภาพจิตและระดับสติปัญญาของนักเรียนได้รับความกระทบกระเทือนอย่างมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระหว่างความผูกพันทางจิตใจกับโรงเรียนกับพฤติกรรมการใช้

ความรุนแรง

เสนห์ เสถียรพงศ์ (2540) ได้ศึกษา การก่อเหตุทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายของนักเรียน อาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาที่เคยก่อเหตุทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายทั้งทางตรงหรือทางอ้อมจำนวน 176 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของบิดาแตกต่างกันมีผลต่อการก่อเหตุทะเลาะวิวาทแตกต่างกัน ทักษะต่อเพื่อนมีผลค่อนข้างมากต่อการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของกลุ่มตัวอย่าง โดยเฉพาะในกลุ่มเพื่อนที่มีฐานะใกล้เคียงกัน มีประวัติหนีเรียน ผลการเรียนต่ำ ทักษะต่อโรงเรียน ครูอาจารย์ มีผลค่อนข้างมากกับการก่อเหตุทะเลาะวิวาท นอกจากนี้ยังพบว่าสาเหตุของการก่อเหตุทะเลาะวิวาทส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความขัดแย้งในอดีตของนักเรียนอาชีวศึกษารุ่นพี่และถ่ายทอดมายังรุ่นน้อง

วัฒนา โอทาทะวงษ์ (2547) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนในระดับอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย อาชีพเกษตรกร ความเครียด ความผูกพันในสถานศึกษา อาชีพธุรกิจส่วนตัว

สรุปได้ว่า โรงเรียนสถาบันที่เสริมสร้างบุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักเรียน ถ้านักเรียนไม่มีความผูกพันทางจิตใจกับโรงเรียน หรือมีความผูกพันทางจิตใจน้อย ทำให้นักเรียนไม่สนใจในการปฏิบัติตัวให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงได้

การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน

ซัลลิวน (Sullivan, 1953, p. 291) ให้ความหมายของคำว่า กลุ่มเพื่อน หมายถึง บุคคลที่มีความคล้ายคลึงกันทั้งในด้านอายุ ความคิด ทักษะคติ ตลอดจนความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสายสัมพันธ์ของมิตรภาพสามารถดูได้จากความสนิทสนม

เบิร์ต (Bemdt, 1982, pp. 1447-1460) กล่าวว่า วัยรุ่นเริ่มมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเพื่อนรุ่นเดียวกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์แบบแรกที่ลักษณะแบบร่วมกัน (Collaboration) หมายถึง การที่วัยรุ่นได้พยายามปรับและแก้ไขพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มเพื่อน เพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจซึ่งกันและกัน

วัฒนา โอทาตะวงษ์ (2547) สรุปว่า วัยรุ่นจะเลือกคบเพื่อนด้วยความพึงพอใจมากกว่าการใช้เหตุผล ที่สำคัญคือเด็กต้องการให้กลุ่มเพื่อนยอมรับโดยไม่คำนึงว่าเพื่อนมีพฤติกรรมอย่างไร จึงมักมีความขัดแย้งกับผู้ปกครอง ในเรื่องการคบเพื่อน เพราะผู้ใหญ่ต้องการให้คบกับเพื่อนดี ๆ แต่บางคนกลับไปคบเพื่อนที่ไม่ดี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะวัยรุ่นขาดความมั่นใจ ขาดคนเห็นใจ เมื่อเพื่อนให้ความเห็นใจ ให้ความสนุกสนาน ช่วยแก้ปัญหาบางอย่างทางอารมณ์ให้ได้ ก็มักจะชอบและคบกันได้ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าการทำเช่นนั้นจะนำไปสู่ผลร้ายในภายหน้า จากการสำรวจของนักจิตวิทยา พบว่า วัยรุ่นอาจเลือกคบที่มีอายุเท่ากัน ฐานะเท่าเทียมกัน สถิติปัญญาระดับเดียวกัน อารมณ์คล้าย ๆ กัน มีความต้องการและความสนใจตรงกัน แต่เด็กที่ขาดความมั่นคงทางจิตใจ จะคบเพื่อนที่ต่ำกว่าตน ซึ่งลักษณะของกลุ่มเพื่อนของเด็กวัยรุ่นจะมีลักษณะโครงสร้างที่ไม่แน่นอน เกิดการรวมตัวกันเอง ความรู้สึกที่พึงพอใจกันเป็นไปโดยความสมัครใจของสมาชิกในกลุ่ม โดยทั่วไปแล้วสมาชิกของกลุ่มประกอบด้วยเด็กที่เรียนอยู่ในระดับชั้นเดียวกัน อายุใกล้เคียงกัน มีความคล้ายคลึงกันในด้านเศรษฐกิจและสังคมวัยรุ่นต้องการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง การทำตัวเหมือนเพื่อนและทำตามเพื่อนนั้นเป็นกฎความพึงพอใจ เช่น การแต่งตัว รสนิยมในอาหารดนตรี คำศัพท์แสลง ส่วนความคาดหวังของสังคม ค่านิยม วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ มีผลต่อพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น จะเป็นแนวทางให้เด็กแสดงพฤติกรรมภายใต้สภาพแวดล้อมในสังคมนั้น ๆ

ชาร์าบันี (Sharabany, 1981, pp. 800-808) ได้สรุปลักษณะความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มเพื่อน ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. ความใกล้ชิดสนิทสนม วัยรุ่นในกลุ่มเพื่อนจะมีระดับความใกล้ชิดสนิทสนมมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั่วไป
2. ต้องไม่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด เช่น การเป็นพี่น้องหรือเครือญาติ เป็นต้น
3. ประกอบด้วยอารมณ์ทางบวก เช่น ยิ่งสนิทสนมมากเท่าไร ก็ยิ่งรักผูกพันมากขึ้น
4. ต้องมีการติดต่อและปฏิสัมพันธ์กันบ่อย ๆ
5. สนใจทุกข์ หรือสุขซึ่งกันและกัน
6. รู้จักอีกฝ่ายหนึ่งเป็นอย่างดี เช่น รู้ว่าเพื่อนชอบอะไรหรือไม่ชอบอะไร
7. มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และสามารถรักษาความลับของอีกฝ่ายได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระหว่างการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง
 ทัชวันน์ สายโยธา (2542) ได้ศึกษา กระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการ
 เป็นฆาตกรของนักโทษในเรือนจำบางขวาง พบว่า การเลียนแบบจากกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์กับ
 การกระทำผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดยเจตนาไตร่ตรองไว้ก่อนแล้ว

วัฒนา โอทาตะวงษ์ (2547) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมความรุนแรง
 ของนักเรียนในระดับอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 751 คน
 โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบวัดคุณลักษณะต่าง ๆ
 เกี่ยวกับความรุนแรงของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมความ
 รุนแรงของนักเรียน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน การเลี้ยงดูแบบ
 ประชาธิปไตย อาชีพเกษตรกร ความเครียด ความผูกพันในสถานศึกษา อาชีพธุรกิจส่วนตัว โดย
 ตัวแปรที่พยากรณ์ได้สูงสุดคือ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

สรุปได้ว่า การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน หมายถึง การที่บุคคลมีความคล้ายคลึงทั้งในด้านอายุ
 ความคิด เจตคติ ตลอดจนความสนใจ คบหาสมาคมกัน มีพฤติกรรมเลียนแบบกัน ซึ่งถ้านักเรียนคบ
 เพื่อนที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง เพื่อให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ นักเรียนก็จะเลียนแบบ
 พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงได้

การควบคุมตนเอง

แบนดูรา (Bandura, 1977, p. 140) ได้ให้ความหมายการควบคุมตนเองว่า เป็นความ
 สามารถในการกำหนดตนเองของบุคคล ด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และการกระทำให้เป็น
 ไปในทิศทางที่บุคคลต้องการ ไม่ว่าจะเผชิญปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ หรืออยู่ในสถานการณ์ที่เกิด
 ปัญหาความขัดแย้งในใจ

ไรท์ (Wright, 1975, p. 92) อธิบายการควบคุมตนเองว่า เป็นความสามารถของบุคคล
 ที่บังคับนิสัยของตนเอง พฤติกรรมของตนเอง เมื่อเผชิญกับสิ่งยั่วยุและสถานการณ์กดดัน โดย
 ปราศจากรางวัลหรือการสนับสนุนจากภายนอกและเน้นด้วยว่า การควบคุมตนเองเป็นลักษณะ
 สำคัญอย่างหนึ่งของพฤติกรรมทางสังคมและจริยธรรม

โรเซนบัม (Rosenbaum, 1980, pp. 109-121) อธิบายการควบคุมตนเองว่า เป็น
 ความสามารถของบุคคลที่จะเว้นการกระทำบางชนิด หรือ ความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมด้วย
 เหตุผล และความอดทนเพื่อให้เกิดผลดีตามที่ต้องการหรือหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจน
 ความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่บุคคลมุ่งหวังไว้ แม้เมื่อบุคคล
 นั้นต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรค หรืออยู่ในภาวะที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในจิตใจ ความสามารถ
 ดังกล่าวประกอบด้วย

1. การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล และคำพูดบอกตนเองในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์และการกระทำ
2. การประยุกต์วิธีการมาใช้แก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น เช่น การวางแผน การให้คำจำกัดความของปัญหา การประเมินตัวเลือก การคาดหมายถึงสิ่งที่จะเกิดตามมา
3. ความสามารถที่จะยับยั้งการกระทำตามอำเภอใจ
4. การรับรู้ถึงประสิทธิภาพในผลของการกระทำของตนเอง (Self Efficiency) เช่น สามารถสังเกตเห็นถึงคุณสมบัติ และความสามารถของตนในการควบคุมสิ่งแวดล้อม หรือควบคุมผลการกระทำด้วยตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระหว่างการควบคุมตนเองกับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง

รัชตวรรณ มลิวัดย์ (2548) ได้ศึกษา ปัจจัยด้านการควบคุมตนเอง ความผูกพันทางสังคม และการคบหาสมาคมที่แตกต่างกันที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในคดีทำร้ายร่างกาย: กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในคดีทำร้ายร่างกายที่อยู่ในสถานพินิจเด็กและเยาวชนจังหวัดสมุทรปราการ และศูนย์ฝึกและอบรมบ้านกรุณา บ้านมูทิตา และบ้านอุเบกขา จำนวน 200 คน พบว่า ปัจจัยด้านการควบคุมตนเองที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในคดีทำร้ายร่างกาย ได้แก่ องค์ประกอบด้านความหุนหันพลันแล่น องค์ประกอบด้านความเสี่ยง องค์ประกอบด้านกิจกรรมทางร่างกาย และองค์ประกอบด้านอารมณ์

แซพเพิล (Chapple, 2005) ได้ศึกษา การควบคุมตนเอง ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนและการกระทำผิด การศึกษาครั้งนี้สนใจกระบวนการของการควบคุมตนเองที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน และการกระทำผิด พบว่า การควบคุมตนเองมีอิทธิพลต่อการปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมผิดปกติและการกระทำผิด และพบว่า การควบคุมตนเองสามารถทำนายพฤติกรรมการกระทำผิดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โวลเวล (Vowell, 2007) ได้ศึกษา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม การควบคุมทางสังคม การควบคุมตนเองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นักเรียนเกรด 10 11 และ 12 จากพื้นที่ในเมืองและชนบท 5 แห่ง จากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 426 คน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรุนแรง คือ ตัวแปรเพศ การขาดการดูแลจากพ่อแม่ สภาพสังคมที่ไร้ระเบียบ และการควบคุมตนเองต่ำ

สรุปได้ว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการกำหนดตนเองของบุคคล ด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และการกระทำให้เป็นไปในทิศทางที่บุคคลต้องการ ไม่ว่าจะเผชิญปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ หรืออยู่ในสถานการณ์ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในใจ ถ้านักเรียนสามารถ

ควบคุมตนเองได้ดีก็จะทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม แต่ถ้านักเรียนมีความสามารถในการควบคุมตนเองต่ำก็จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงได้

การเปิดรับสื่อที่มีความรุนแรง

ปานิตา นิคยาพร (2543, หน้า 20-28) กล่าวว่า สื่อมวลชน (Mass Media) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงมนุษย์กับสังคมโดยการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ให้มนุษย์ได้รับข้อมูลความรู้และความบันเทิง โดยข้อมูลและความรู้มักอยู่ในรูปแบบของข่าว บทความ บทวิเคราะห์ สารคดี เป็นต้น ส่วนความบันเทิงมักอยู่ในรูปแบบของเรื่องสั้น การ์ตูน ละคร ภาพยนตร์ เกมสโตร์ เป็นต้น และได้ให้ความหมายของการเปิดรับสื่อ หมายถึง การอ่าน การชม เรื่องราวหรือเนื้อหาต่าง ๆ ผ่านสื่อต่าง ๆ โดยแบ่งสื่อออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ คือ หนังสือ การ์ตูน เป็นต้น และสื่อภาพเคลื่อนไหว ได้แก่ โทรทัศน์ เกมคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

คราปเปอร์ (Klapper, 1960, pp. 19-26) กล่าวว่า การเปิดรับสื่อ หรือเลือกสนใจ หมายถึง แนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง โดยบุคคลจะเลือกแสวงหาข่าวสารหรือเลือกสรรเฉพาะข่าวสารที่ตรงกับความคิดหรือความต้องการของตนเองมากกว่าที่จะแสวงหาข่าวสารที่ขัดกับสิ่งที่ตนเองนั้นกระทำ

แมคคอมบ์และเบคเกอร์ (McCombs & Backer, 1977, pp. 51-52) ได้สรุปถึงการใช้สื่อมวลชนตามความต้องการและความพอใจมาจากสาเหตุดังนี้

1. ต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการสังเกตการณ์และติดตามความเคลื่อนไหวต่าง ๆ จากสื่อมวลชน เพื่อให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ ให้ทันสมัย และรู้ว่าอะไรมีความสำคัญพอที่จะเรียนรู้
2. ต้องการคำแนะนำ (Guidance) เพื่อที่จะปฏิบัติตนให้ถูกต้องและช่วยในเรื่องการตัดสินใจในแต่ละวัน เพื่อความอยู่รอดสังคมและการเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
3. เพื่อความตื่นเต้น (Excitement) เป็นการสร้างความรู้สึกว่าคุณเองได้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ในสถานการณ์ปัจจุบัน
4. เพื่อเป็นแรงเสริม (Reinforcement) ช่วยเสริมให้เห็นสิ่งที่มีอยู่เดิมให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น หรือช่วยสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว
5. เพื่อนำไปใช้ในการสื่อสารเชิงคาดการณ์ในการสนทนากับบุคคลอื่น (Anticipated Communication)

6. เพื่อความบันเทิง (Entertainment) เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ (Emotional Release)

แบนดูรา (Bandura, 1977, pp. 52-54) กล่าวถึง สื่อมวลชนว่า อิทธิพลสำคัญในการเรียนรู้ทางสังคมที่สำคัญประการหนึ่ง คือ สิ่งที่น่าสนใจผ่านทางสื่อมวลชน ซึ่งมีอยู่มากมายหลายชนิด ทำ

ให้มนุษย์ได้รับความนึกคิดและรูปแบบการกระทำใหม่ ๆ อยู่เสมอ เห็นได้ว่า สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญ ต่อการสร้างพฤติกรรม และทัศนคติหรือความคิดของมนุษย์ในสังคม โดยปกติสื่อมวลชนทำหน้าที่ในการนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ซึ่งได้กลายมาเป็นแบบอย่างให้เกิดการเลียนแบบในลักษณะของ Imitation หรือการเลียนแบบระดับผิวเผิน และ Identification หรือการเลียนแบบระดับละเอียด ซึ่งพฤติกรรมที่ถูกนำเสนอสามารถกลายเป็นตัวแบบที่แทรกซึมเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์แล้วจูงใจหรือเสริมแรงให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ เนื่องจากสื่อมีผลในการให้ความสำคัญกับผลของการกระทำ โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรุนแรงว่าสามารถก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้กระทำรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างไร วัยรุ่นซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ มีความอ่อนไหวทางสภาวะจิตใจและมีการเปิดรับสื่อค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตามอิทธิพลของสถาบันสื่อมวลชน ในฐานะที่เป็นตัวแบบหรือตัวเสริมแรงจะมีมากหรือน้อย ก็ต้องเมื่อได้ทำงานหรือมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับสถาบันทางสังคมอื่น ๆ เช่น กลุ่มเพื่อน เป็นต้น

ศุภฤกษ์ โพธิไพรัตน์ (2547) สรุปว่า การนำเสนอความรุนแรงทางสื่อมวลชนไม่ได้มีอิทธิพลต่อเยาวชนโดยตรง แต่สื่อมวลชนที่นำเสนอความรุนแรงมีอิทธิพลในการเสริมแรง (Reinforcement) หรือแสดงออกซึ่งความก้าวร้าว (Catharsis) หรือยับยั้งความก้าวร้าว (Inhibition) ของเยาวชน หรืออาจกล่าวได้ว่า การนำเสนอความรุนแรงในสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการตอบสนองทางด้านการจดจำการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง และทัศนคติที่มีต่อความรุนแรง มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสังคมและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน ซึ่งมีอิทธิพลในการจัดกลาทางสังคม กำหนดสร้างบุคลิกภาพและสภาพทางจิตวิทยาที่มีต่อความรุนแรง ได้แก่

1. ลักษณะพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ อายุ เพศ รายได้ การศึกษา ศาสนา ภูมิฐานะ เชื้อชาติ ของเยาวชน เยาวชนที่มีพื้นฐานทางด้านสังคมคล้ายคลึงกันหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกัน จะมีการตอบสนองต่อความรุนแรงที่นำเสนอในสื่อคล้ายคลึงกันหรือใกล้เคียงกัน
2. ลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน เยาวชนที่มีครอบครัว วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และกลุ่มเพื่อนที่แตกต่างกัน เยาวชนจึงได้รับอิทธิพลในการจัดกลาทางสังคมด้าน ทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมที่มีต่อความรุนแรงแตกต่างกัน ทำให้เยาวชนที่มีลักษณะ ความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกันมีการตอบสนองและมีปฏิกิริยาต่อความรุนแรงแตกต่างกัน
3. บรรทัดฐานทางสังคมที่เยาวชนยึดถือ เยาวชนมีความสนใจ ทัศนคติ ความคิดเห็น ค่านิยม และความพึงพอใจที่มีต่อความรุนแรงที่นำเสนอทางสื่อมวลชนแตกต่างกัน บรรทัดฐานที่เยาวชนยึดถือ จึงมีอิทธิพลในการยับยั้งหรือเสริมย้ำการนำเสนอความรุนแรงทางสื่อมวลชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระหว่างการเปิดรับสื่อที่มีความรุนแรงกับพฤติกรรมการใช้

ความรุนแรง

ศุภฤกษ์ โพธิ์ไพรัตน์ (2547) ได้ศึกษา ผลกระทบจากการเปิดรับความรุนแรงที่น่าเสนอทางสื่อมวลชนที่มีต่อการจดจำพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงและทัศนคติที่มีต่อความรุนแรงของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า การเปิดรับสื่อมีผลต่อการจดจำพฤติกรรมที่รุนแรงผ่านทางสื่อหนังสือพิมพ์และสื่อภาพยนตร์ โดยเสนอว่าหากเยาวชนได้รับสิ่งเร้า เช่น อารมณ์ผิหว้างอกหัก อาจส่งผลให้แสดงพฤติกรรมที่รุนแรงออกมาจากสิ่งที่จดจำผ่านสื่อได้

สรุปได้ว่า การเปิดรับสื่อที่มีความรุนแรง หมายถึง การอ่าน การชม และการฟังเรื่องราวหรือเนื้อหาต่าง ๆ ที่มีความรุนแรง ผ่านทางสื่อต่าง ๆ ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือการ์ตูน เกมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ด้านนักเรียนเปิดรับสื่อที่มีความรุนแรงเป็นประจำ จะทำให้นักเรียนจดจำพฤติกรรม และเลียนแบบพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงได้

การพบเห็นเหตุการณ์ที่รุนแรงในชุมชน

เดือนจิตร กฤษลักขณ์ (2551, หน้า 34) สรุปว่า หากเด็กเห็นตัวแบบที่ไม่ดี พบเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงเป็นประจำ ถูกกระทำรุนแรงหรือถูกทำร้าย ทำให้เด็กเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่เหมาะสมและมีภาวะทางอารมณ์บกพร่อง นำไปสู่การแสดงออกที่ไม่เหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระหว่างการพบเห็นเหตุการณ์ที่รุนแรงในชุมชนกับพฤติกรรมการใช้

ความรุนแรง

โอฬาร เอี่ยมประภาส (2541) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็กและเยาวชนในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา และสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสตรีนธร จำนวนแห่งละ 150 คน พบว่า ลักษณะชุมชนที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กล่าวคือ เด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณที่มีการก่ออาชญากรรมมากจะกระทำความผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณที่ไม่มีการก่ออาชญากรรม

ชไมพร ทวีศรี, รังสรรค์ วรวงศ์ และชยันต์ธร ปทุมานนท์ (2542) ได้ศึกษา ลักษณะทางสังคมที่นำไปสู่ความรุนแรงและการกระทำความผิดในวัยรุ่นและเยาวชน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน มีอายุเฉลี่ย 16 ปี เป็นชายร้อยละ 89.1 ประกอบด้วย กลุ่มศึกษา คือ กลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเชียงใหม่ที่ต้อคดีต่าง ๆ จำนวน 180 คน กลุ่มควบคุมคือวัยรุ่นทั่วไปที่เป็นผู้โดยสาร หรือผู้ที่มารอรับส่งบริเวณขนส่งและสถานีรถไฟจังหวัดเชียงใหม่ และวัยรุ่นในห้างสรรพสินค้า จำนวน 187 คน ซึ่งทั้งกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม มีสัดส่วนของเพศและอายุใกล้เคียงกัน และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับผลการเรียนต่ำ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ลักษณะที่เพิ่มความ

เสี่ยงต่อการกระทำรุนแรง และการกระทำผิดในวัยรุ่น คือลักษณะทางครอบครัว ได้แก่ บิดามารดา แยกกันอยู่ สมาชิกในครอบครัวใช้สารเสพติด ใช้ความรุนแรงในครอบครัว เช่น บิดาคู่ค่า เจียนดี เป็นต้น ลักษณะทางพฤติกรรมและสังคม ได้แก่ ใช้สารเสพติดประเภทแอมเฟตามีน สูบบุหรี่ ดื่มสุรา พกพาอาวุธ เคยพบเห็นเหตุการณ์ที่รุนแรงหรือผิดกฎหมาย

กัณนัมพร พูลสวัสดิ์ (2544) ได้ศึกษา ปัจจัยทางสังคมและความสัมพันธ์ในครอบครัวกับการกระทำผิดของเยาวชนชาย ศึกษาเฉพาะกรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กบ้านกรุณา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินและการทำร้ายร่างกายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า บ้านพักอาศัยของเยาวชนที่กระทำความผิดอยู่ในแหล่งชุมชนแออัด ร้อยละ 36.6 รองลงมาอยู่ในย่านธุรกิจใจกลางเมือง ร้อยละ 24.1 และย่านอุตสาหกรรม ร้อยละ 22

ฮอฟแมน (Hoffmann, 2002) ได้ศึกษา บริบทของการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน การควบคุมทางสังคมและทฤษฎีการกระทำผิด ทำการตรวจสอบตัวแปร 3 ตัวที่ได้จากทฤษฎีการกระทำผิด พบว่า วัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีคนตกงานจำนวนมาก การพบกับเหตุการณ์ความตึงเครียด และขาดการดูแลจากผู้ปกครอง พบว่า ตัวแปรทั้ง 3 ตัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกระทำผิด

สรุปได้ว่า หากนักเรียนเห็นตัวแบบที่ไม่ดีในบ้าน ในโรงเรียนหรือในชุมชน พบเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงเป็นประจำ เห็นการถูกกระทำรุนแรงหรือถูกทำร้าย ทำให้เด็กเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม นำไปสู่พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงได้

บทสรุป

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของวัยรุ่น พบว่า สาเหตุพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของวัยรุ่นเกิดจาก ความผูกพันทางจิตใจกับครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความผูกพันทางจิตใจกับโรงเรียน การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน การควบคุมตนเอง การเปิดรับสื่อที่มีความรุนแรงและการพบเห็นเหตุการณ์ที่รุนแรงในชุมชน สามารถสรุปแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง

ตัวแปร	แนวคิด/ทฤษฎี	งานวิจัย
1. ความผูกพันทางจิตใจกับครอบครัว	Hirschi (1969)	วัฒนา โอทาตะวงษ์ (2547) สุวิมล แซ่เอ็ง (2547) สุรชาติพ ลากสมทบ (2547) Vowell (2007)
2. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว		วาทีณี จันทร์เจริญ (2544) Jarvelin (1995)
3. ความผูกพันทางจิตใจกับโรงเรียน	Hirschi (1969)	วัฒนา โอทาตะวงษ์ (2547) สุวิมล แซ่เอ็ง (2547) Vowell (2007)
4. การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน	Sutherland (1974)	สุวิมล แซ่เอ็ง (2547) วัฒนา โอทาตะวงษ์ (2547) สุรีย์ กาญจนวงศ์ (2549) Jensen (1972)
5. การควบคุมตนเอง	Gottfredson & Hirschi (1990)	ศิริ ปานแดง (2547) Rosenbaum (1980) Vowell (2007)
6. การเปิดรับสื่อที่มีความรุนแรง	Bandura (1986)	ศุภฤกษ์ โพธิ์ไพรัตน์ (2547) เสาวณี เสียงดี (2547)
7. การพบเห็นเหตุการณ์ที่รุนแรงในชุมชน	Bandura (1986)	โอฬาร เอี่ยมประกาศ (2541) กัคนัมพร พูลสวัสดิ์ (2544) เดือนจิต กฤษลักขณ์ (2551)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เป็นการทำนายตัวแปรเกณฑ์ (Criterion Variable) หรือ ตัวแปรตาม (Dependent Variable) จากความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงของชุดตัวแปรทำนาย (Predictor Variables) หรือตัวแปรต้น (Independent Variables) หรือตัวแปรสาเหตุ (Causal Variables) หรือตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป การถดถอยพหุคูณมีจุดมุ่งหมายเพื่อการทำนายตัวแปรเกณฑ์ให้ได้แม่นยำที่สุด

ประเภทของข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์

การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ค่า r) ต้องมีการวัดลักษณะของหน่วยตัวอย่างแต่ละตัวอย่าง อย่างน้อย 2 ครั้ง โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นว่าค่าหรือคะแนนที่วัดได้ทั้ง 2 ครั้ง ต้องอยู่ในมาตราอันตรภาค (Interval Scale) มาตราอันดับ (Ordinal Scale) หรือคะแนนที่แปลงมาจากตัวแปรจัดประเภท (Categorical Variable)

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนของประชากรที่ต้องการสรุปอ้างอิงผลการวิเคราะห์ไปถึง
2. ตัวแปรแต่ละตัวที่จะนำมาหาความสัมพันธ์กัน ต้องมีการแจกแจงปกติ (Normal Distribution) กล่าวคือ ลักษณะการแจกแจงของค่าจากตัวแปรแต่ละตัวต้องใกล้เคียงกับเส้นโค้งปกติ (Normal Curve)
3. การแปรค่าของตัวแปรเกณฑ์ (Y) ในทุก ๆ ค่าของตัวแปรทำนาย (X) ต้องมีค่าเท่า ๆ กัน (Homoscedasticity)
4. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนาย (X) กับตัวแปรเกณฑ์ (Y) ต้องมีลักษณะเป็นเส้นตรง (Linear) เมื่อนำแต่ละค่าของตัวแปรทำนาย (X) กับตัวแปรเกณฑ์ (Y) ไปเขียนเป็นเส้นกราฟ เส้นกราฟควรมีแนวโน้มเป็นเส้นตรงจุดต่าง ๆ ไม่กระจายออกไปนอกแนวเส้นตรง แต่จะจัดกระจายไปรอบ ๆ แนวเส้นตรง

การวิเคราะห์สถิติ

การถดถอยพหุคูณเป็นเทคนิคทางสถิติ ผู้วิเคราะห์ควรใช้อัตราส่วนระหว่างตัวแปรทำนายต่อจำนวนหน่วยตัวอย่างให้เหมาะสมกัน นันนาลลี และเบิร์นสเทน (Nunnally & Bernstein, 1994, p.201) กล่าวว่า ผู้วิเคราะห์ข้อมูลควรใช้หน่วยตัวอย่าง อย่างน้อย 10 หน่วยต่อตัวแปรทำนาย 1 ตัว เพื่อให้ได้สมการทำนายที่เสถียรหรือเชื่อถือได้

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณใช้หลักการเรื่องความแปรปรวนที่แท้จริง (True Variance) กับความแปรปรวนจากความคลาดเคลื่อน (Error Variance) ถ้าค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R)

มีค่าสูงผิดปกติ อาจเกิดความแปรปรวนจากความคลาดเคลื่อนมีค่าสูงก็ได้ ในกรณีนี้ควรใช้ค่า R^2 ปรับแก้ (Adjusted R^2) เพื่อให้ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายใกล้เคียงกับความเป็นจริง หรืออาจวิเคราะห์ค่า R^2 จากกลุ่มตัวอย่างอีกหนึ่งกลุ่มที่เรียกว่า การตรวจสอบค่า R^2 ข้ามกลุ่ม (Cross Validation) เพื่อนำค่า R^2 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน จุดอ่อนที่สำคัญของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณก็คือ การใส่ตัวแปรทำนายเข้าไปในสมการถดถอยพหุคูณมากเกินไป ดังนั้นผู้วิเคราะห์ต้องคัดเลือกตัวแปรทำนายแต่ละตัวเข้าไปในสมการถดถอยพหุคูณอย่างมีเหตุมีผลและมีหลักฐาน

สมการถดถอยพหุคูณ

กลาส และฮอปกินส์ (Glass & Hopkins, 1996) ได้เสนอสูตรสมการถดถอยพหุคูณ ดังนี้

1. สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_i = b_1x_{1i} + b_2x_{2i} + \dots + b_mx_{mi} + C \quad (1)$$

$\hat{Y}_i$	แทน	ค่าของตัวแปรเกณฑ์ที่ได้จากการทำนาย
$b_1, b_2, \dots, b_m$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย หรือค่าการเปลี่ยนแปลงของ Y เมื่อ X_i เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย โดยควบคุมตัวแปรทำนายอื่น ๆ ที่อยู่ในสมการแล้ว
$x_{1i}, x_{2i}, \dots, x_{mi}$	แทน	ค่าของตัวทำนายตัวที่ 1, 2, ..., m
C	แทน	ค่าคงที่ของสมการถดถอยพหุคูณ

2. สมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{yi} = \beta_1Z_{1i} + \beta_2Z_{2i} + \dots + \beta_mZ_{mi} \quad (2)$$

$\hat{Z}_{yi}$	แทน	ค่าคะแนนมาตรฐานของตัวแปรเกณฑ์ที่ได้จากการทำนาย
$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_m$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta Weight) หรือค่าการเปลี่ยนแปลงของ Y_i ในหน่วยมาตรฐาน เมื่อ X_i เปลี่ยนไป 1 หน่วยคะแนนมาตรฐาน โดยควบคุมตัวแปรทำนายอื่น ๆ ที่อยู่ในสมการแล้ว
$Z_{1i} + Z_{2i} + \dots + Z_{mi}$	แทน	คะแนนมาตรฐานของตัวแปรทำนายที่ 1, 2, ..., m

โจเรสค็อป และซอร์บอม (Joreskog & Sorbom, 1999) ได้เสนอสมการการทดสอบ
นัยสำคัญของ R^2 ดังนี้

$$F = \frac{R^2/q}{(1 - R^2)/(n - q - 1)} \quad (3)$$

$$df = q, n - q - 1 \quad (4)$$

เมื่อ R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย
q	แทน	จำนวนตัวแปรทำนาย
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ขนาดกลุ่มตัวอย่าง)

การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมการถดถอยกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากค่าสถิติ
ต่าง ๆ ดังนี้

1. สหสัมพันธ์พหุคูณ และสัมประสิทธิ์การทำนาย (Multiple Correlation and Coefficients of Determination) เป็นค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ และสัมประสิทธิ์การทำนายสำหรับตัวแปรสังเกตได้
แยกทีละตัวและรวมทุกตัว รวมทั้งสัมประสิทธิ์การทำนายของสมการ โครงสร้างด้วย ควรมีค่าสูงสุด
ไม่เกิน 1.00 และค่าที่สูง แสดงว่า โมเดลมีความตรง

2. ค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Measures) เป็นค่าสถิติที่จะ
ตรวจสอบความตรงในภาพรวมทั้งหมดของโมเดล และยังสามารถเปรียบเทียบระหว่างโมเดลว่า
โมเดลใดจะมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากกว่ากัน กล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

2.1 ค่าสถิติไค - สแควร์ไม่มีนัยสำคัญ ($p > .05$) ดังนี้ GFI, AGFI มีค่ามากกว่า .90 ดังนี้
CFI มีค่ามากกว่า .95 ดังนี้ Standardized RMR มีค่าต่ำกว่า .08 และดัชนี RMSEA มีค่าต่ำกว่า .06
แสดงว่า โมเดลทางทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.2 ค่าสถิติไค - สแควร์มีนัยสำคัญ ($p \leq .05$) แต่ค่าอัตราส่วนไค - สแควร์สัมพัทธ์
น้อยกว่า 3.00 ดังนี้ GFI, AGFI มีค่ามากกว่า .90 ดังนี้ CFI มีค่ามากกว่า .95 ดังนี้ Standardized
RMR มีค่าต่ำกว่า .08 และดัชนี RMSEA มีค่าต่ำกว่า .06 ถือว่า โมเดลทางทฤษฎีสอดคล้องกับข้อมูลเชิง
ประจักษ์ (เสรี ชัดแจ้ง และสุชาดา กรเพชรปานิ, 2546, หน้า 11)